

Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

18

Förslag till statsbudget för 2002

Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	9
2	Lagförslag.....	11
2.1	Förslag till lag om särskild bestämmelse om bostadsbidrag.....	11
3	Utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande.....	13
3.1	Omfattning.....	13
3.2	Utgiftsutveckling.....	13
3.3	Skatteavvikelser.....	14
3.3.1	Skatteförmåner.....	14
3.3.2	Skattesanktioner.....	15
4	Politikområde Bostadspolitik.....	17
4.1	Politikområdets omfattning.....	17
4.2	Utgiftsutveckling.....	18
4.3	Mål för bostadspolitiken.....	18
4.4	Politikens inriktning.....	18
4.5	Insatser.....	21
4.5.1	Statliga insatser inom politikområdet.....	21
4.5.2	Insatser utanför politikområdet.....	23
4.6	Resultatbedömning.....	23
4.6.1	Resultat.....	23
4.6.2	Analyser och slutsatser.....	27
4.7	Revisionens iakttagelser.....	29
4.8	Budgetförslag.....	30
4.8.1	31:1 Boverket.....	30
4.8.2	31:2 Räntebidrag m.m.....	30
4.8.3	31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader.....	32
4.8.4	31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet.....	32
4.8.5	31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador.....	33
4.8.6	31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder.....	33
4.8.7	31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter ...	34
4.8.8	31:8 Statens geotekniska institut.....	34
4.8.9	31:9 Lantmäteriverket.....	35
4.8.10	31:10 Statens va-nämnd.....	36

4.8.11	31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet	37
4.8.12	31:12 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder	37
5	Politikområde Regional samhällsorganisation.....	39
5.1	Omfattning.....	39
5.2	Utgiftsutveckling	39
5.3	Mål	40
5.4	Politikens inriktning.....	40
5.5	Insatser	40
5.5.1	Insatser inom politikområdet.....	40
5.5.2	Insatser utanför politikområdet.....	41
5.6	Resultatbedömning.....	41
5.6.1	Resultat.....	41
5.6.2	Analys och slutsatser	44
5.7	Revisionens iakttagelser.....	44
5.8	Budgetförslag	44
5.8.1	32:1 Länsstyrelserna m.m.	44
5.8.2	32:2 Regionala självstyrelseorgan.....	46
6	Politikområde Ekonomisk familjepolitik under utgiftsområde 12	47
6.1.1	Beräkning av den bidragsgrundande inkomsten 2002	47
6.1.2	21:1 Bostadsbidrag.....	47
7	Politikområde Miljöpolitik under utgiftsområde 20.....	51
7.1.1	34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet ...	51
7.1.2	34:2 Statens institut för ekologisk hållbarhet	53

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	10
3.1 Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet.....	13
3.2 Härledning av nivån 2002–2004	14
3.3 Skatteavvikelse, netto	14
4.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet Bostadspolitik	18
4.2 Anslagsutveckling för Boverket.....	30
4.3 Härledning av nivån 2002–2004.....	30
4.4 Anslagsutveckling för Räntebidrag m.m.	30
4.5 Antaganden om byggvolym	30
4.6 Beräknade utbetalningar av räntebidrag - fördelat på ändamål och upplåtelseform	31
4.7 Härledning av nivån 2002–2004	31
4.8 Anslagsutveckling för Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	32
4.9 Härledning av nivån 2002–2004	32
4.10 Anslagsutveckling för Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet.....	32
4.11 Offentligrättslig verksamhet - Verksamhetsgren Äldre garantier.....	32
4.12 Offentligrättslig verksamhet - Verksamhetsgren Nya garantier.....	32
4.13 Härledning av nivån 2002–2004	33
4.14 Anslagsutveckling för Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador.....	33
4.15 Härledning av nivån 2002–2004.....	33
4.16 Anslagsutveckling för Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder.....	33
4.17 Härledning av nivån 2002–2004.....	34
4.18 Anslagsutveckling för Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter.....	34
4.19 Härledning av nivån 2002–2004	34
4.20 Anslagsutveckling för Statens geotekniska institut	34
4.21 Uppdragsverksamhet	35
4.22 Härledning av nivån 2002–2004.....	35
4.23 Anslagsutveckling för Lantmäteriverket	35
4.24 Offentligrättslig verksamhet	36
4.25 Uppdragsverksamhet	36
4.26 Härledning av nivån 2002–2004.....	36
4.27 Anslagsutveckling för Statens va-nämnd.....	36
4.28 Härledning av nivån 2002–2004.....	37
4.29 Anslagsutveckling för Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet.....	37
4.30 Härledning av nivån 2002–2004	37
4.31 Anslagsutveckling för investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder	37
4.32 Härledning av nivån 2002–2004	38
4.33 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	38
5.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet	39
5.2 Anslagsutveckling för Länsstyrelserna m.m.....	44

5.3 Offentligrättslig verksamhet.....	44
5.4 Härledning av nivån 2002-2004	45
5.5 Ramanslagets fördelning på ramposter år 2002	46
5.6 Anslagsutveckling för Regionala självstyrelseorgan.....	46
5.7 Härledning av nivån 2002-2004	46
6.1 Anslagsutveckling för Bostadsbidrag	47
6.2 Utvecklingen av utgifterna för bostadsbidrag 1995-2000.....	48
6.3 Hushåll med bostadsbidrag under maj månad 1995-2000.....	48
6.4 Härledning av nivån 2002-2004.....	49
7.1 Anslagsutveckling för Stöd till lokala investeringprogram för ekologisk hållbarhet	51
7.2 Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden.....	51
7.3 Härledning av nivån 2002-2004	52
7.4 Anslagsutveckling för Statens institut för ekologisk hållbarhet.....	53
7.5 Härledning av nivån 2002-2004	53

Diagramförteckning

5.1 Länsstyrelsernas finansiering.....	43
5.2 Ramanslaget fördelat på sakområden.....	43

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

---

1. antar regeringens förslag till lag om särskild bestämmelse om bostadsbidrag (avsnitt 6.1.1),
2. godkänner att räntebidrag enligt 1992 års regler utbetalas som ett engångsbelopp i januari 2002 (avsnitt 4.8.2.),
3. godkänner förslag till ändrade regler för investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter vad gäller frågan om möjlighet att kunna kombinera bidraget med investeringsbidrag som främjar ekologisk hållbarhet (avsnitt 4.8.7),
4. bemyndigar regeringen att under 2002 i fråga om anslaget 34:1 *Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter om högst 350 miljoner kronor under 2003-2005 (avsnitt 7.1.1),
5. för budgetåret 2002 anvisar anslag, under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag		Anslagstyp	
21.1	Bostadsbidrag	Ramanslag	3.998.000
31:1	Boverket	Ramanslag	139 086
31:2	Räntebidrag m.m.	Ramanslag	1 460 000
31.3	Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningsanslag	Ramanslag	13 684
31:4	Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	Ramanslag	200 000
31:5	Bidrag till fonden för fukt- och mögelskador	Ramanslag	50 000
31:6	Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	Ramanslag	20 000
31:7	Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter	Ramanslag	125 000
31:8	Statens geotekniska institut	Ramanslag	26 032
31:9	Lantmäteriverket	Ramanslag	419 489
31:10	Statens va-nämnd	Ramanslag	6 300
31:11	Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet	Ramanslag	185 000
31:12	Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder	Ramanslag	99 000
32.1	Länsstyrelserna m.m.	Ramanslag	1.966.812
32.2	Regionala självstyrelseorgan	Obetecknat anslag	25.297
34:1	Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet	Ramanslag	789 500
34:2	Statens institut för ekologisk hållbarhet	Ramanslag	6 048
Summa			9 529 248

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om särskild bestämmelse om bostadsbidrag

Härigenom föreskrivs följande.

För 2002 lämnas bostadsbidrag enligt lagen (1993:737) om bostadsbidrag med följande avvikelse.

Vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten enligt 4 § skall studiebidrag enligt studiestödslagen (1999:1395) ingå med 80 procent.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

3 Utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

3.1 Omfattning

Utgiftsområdet är indelat i politikområdena Bostadspolitik och Regional samhällsorganisation. Vidare ingår vissa anslag inom politikområdena Ekonomisk familjepolitik och Miljöpolitik.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2000	Anslag 2001 ¹	Utgifts- prognos 2001	Förslag anslag 2002	Beräknat anslag 2003	Beräknat anslag 2043
Politikområde Bostadspolitik	4 915	3 997	3 577	2 743	3 231	3 485
Politikområde Regional samhällsorganisation	1 816	1 884	1 910	1 992	2 036	2 073
Politikområde Ekonomisk familjepolitik ²	4 373	4 260	4 178	3 998	3 866	3 772
Politikområde Forskningspolitik ³	150	-	-	-	-	-
Politikområde Miljöpolitik ³	613	1 366	1 645	796	368	7
Totalt för utgiftsområde 18	11 867	11 507	11 310	9 529	9 501	9 337

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget och budgetproposition för 2002 i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition.

² Politikområdet ligger under utgiftsområde 12.

³ Politikområdet ligger under utgiftsområde 20.

Tabell 3.2 Härledning av nivån 2002–2004

Miljoner kronor

	2002	2003	2004
Ramnivå 2001 ¹	11 507	11 507	11 507
Förändring till följd av:			
Beslut	-1 328	-1 274	-2 109
Pris- och löneomräkning	46	109	161
Övr. makroekonomiska förutsättn.	-435	-443	-295
Överföring andra utg.omr. m.m. ²	-252	-389	82
Justering avtalsförsäk-ring	-9	-9	-9
Summa förändring	-1 978	-2 006	-2 170
Ny ramnivå	9 529	9 501	9 337

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vär-proposition och i samband med budgetpropositionen för 2002.

² Inklusive slutjustering med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning av detta finns i tilläggsbudgeten i budgetpropositionen, avsnitt 9.2.

3.3 Skatteavvikelser

Samhällets stöd inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande redovisas i huvudsak som anslag på statsbudgetens utgiftssida. Vid sidan av de stöd som redovisas via anslag finns dock även stöd på statsbudgetens inkomstsida i form av olika särregler i skattelagstiftningen. Dessa stöd brukar betecknas som saldpåverkande skatteavvikelser. De kan t.ex. syfta till att påverka hushållens och företagens inkomster eller priser. Skatteförmånerna kan vara motiverade av fördelningspolitiska eller andra skäl. Om en sådan förmån på budgetens inkomstsida avvecklas leder detta till en budgetförstärkning för den offentliga sektorn.

Skatteavvikelsernas storlek har beräknats med den s.k. utgiftsekvivalentmetoden. Metoden innebär att den nettoberäknade skatteavvikelsen är lika med storleken på den skattefria transferering som fullt ut kompenserar den skattskyldige för en eventuell avveckling av avvikelsen.

Värdet på de aggregerade skatteavvikelserna bör tolkas med stor försiktighet. Nedan redovisas de skatteavvikelser som är direkt hänförliga till utgiftsområdet. Redovisningen avser de regler som gällde den 1 januari 2001 och tar inte hänsyn till de skatteförändringar som föreslås i propositionen.

Tabell 3.3 Skatteavvikelser, netto

Miljarder kronor

	2001	2002p
Avkastning eignahem	1,66	2,09
Avkastning bostadsrätt	-0,18	-0,17
Kapitalvinstbeskattning på eignahem och bostadsrätt	25,59	23,97
Försäljning av tomtmark och byggnader	0,06	0,06
Tidpunkt för redovisningsskyldighet i byggnadsrörelse	0,22	0,25
Ränteutgifter för bostadsrättsföreningar	-0,85	-0,82
Fastighetsskatt på hyreshus (bostadsdelen)	-2,02	-2,17
Fastighetsskatt på lokaler	-2,65	-2,75
Fastighetsskatt på industrienheter	-1,31	-1,32
Summa	20,52	19,14

3.3.1 Skatteförmåner

Avkastning eignahem

Med eignahem avses småhus som inte upplåts med hyresrätt eller bostadsrätt. Den direkta avkastningen från eignahem beskattas inte inom ramen för inkomstbeskattning. Däremot utgår fastighetsskatt med 1,2 procent (fr.o.m. 2001, 1998–2000 var skattesatsen 1,5 procent) av taxeringsvärdet. Direktavkastningen förutsätts motsvara fastighetens marknadsvärde multiplicerat med statslåneräntan. Skatteavvikelsen utgörs av skillnaden mellan kapitalinkomstskatten (30 procent) på fastighetens reala direktavkastning och fastighetsskatten.

Avkastning bostadsrättsfastighet

Direktavkastningen från privatbostadsföretags (äkta bostadsrättsföreningar) fastigheter beskattas inte konventionellt, utan genom en särskild schablonmetod. Enligt gällande regler skall föreningen årligen ta upp en intäkt om 3 procent av fastighetens taxeringsvärde till beskattning. Därutöver utgår fastighetsskatt på 0,7 procent av taxeringsvärdet för fastigheter som är taxerade som hyreshus och 1,2 procent för småhusfastigheter fr.o.m. 2001. Direktavkastningen förutsätts motsvara det sammanlagda marknadsvärdet av bostadsrätterna multiplicerat med statslåneräntan. Skatteavvikelsen utgörs av skillnaden mellan kapitalskatten (30 procent) på fastighetens reala direktavkastning och den skatt som betalas enligt gällande regler.

Kapitalvinst på egnahem och bostadsrätt

Har ett egnahem eller en bostadsrätt varit föremål för värdeökning under innehavet beskattas denna när egnahem eller bostadsrätter avyttras. Om den skattskyldige förvärvar en ny bostad och uppskovsreglerna blir tillämpliga sker beskattningen först när den bostaden avyttras. Räntan på denna skattecredit är en avvikelse. Därutöver behöver endast två tredjedelar (före år 2001 hälften) av den kapitalvinst som realiserar vid försäljning tas upp till beskattning i inkomstslaget kapital. Den tredjedel som inte beskattas ger upphov till en skatteavvikelse som avser skatt på kapitalinkomst.

Omsättning av tomtmark och byggnader

Försäljning av tomtmark och byggnad på fastighet är undantagen mervärdesskatt. Undantaget gäller såväl nya fastigheter som sådana som tagits i bruk. Byggtjänster beskattas dock fullt ut med 25 procent, dvs. den normala skattesatsen för mervärdesskatt. Det innebär t.ex. att om någon på beställning uppför ett hus åt en markägare är det fråga om en mervärdesskattepliktig byggentreprenadtjänst. Om i stället ett fastighetsbolag först bygger ett antal hus i ett område och sedan säljer husen, är försäljningen av husen undantagna från mervärdesskatt. När ett byggföretag som säljer byggtjänster även bygger hus i egen regi på egen mark eller på mark som innehas med tomträtt för att sedan sälja eller hyra ut dem, skall byggföretaget uttagsbeskattas för de tjänster det utför ”åt sig själv”. Vid egenregiarbete finns inget entreprenadavtal eftersom det inte föreligger något tvåpartsförhållande.

Beskattningsunderlaget utgörs i dessa fall av summan av de nedlagda kostnaderna, viss beräknad ränta på eget kapital och värdet av eget arbete. När fastigheten säljs skall ingen mervärdesskatt tas ut. Skatteavvikelsen gäller den skattefria försäljningen av tomtmark och den obeskattade vinstmarginalen på byggnader som byggts i egen regi med uttagsbeskattning och som sålts vidare.

Redovisningsperiod i byggnadsverksamhet

Redovisningsskyldigheten inträder två månader efter det att fastigheten tagits i bruk. Skatteavvikelsen avser räntan på skattecrediten.

3.3.2 Skattesanktioner*Ränteutgifter för bostadsrättsföreningar*

Avdragsrätten för räntor får ett enskilt år ej överstiga den intäkt på 3 procent av taxeringsvärdet som föreningen skall ta upp till beskattning. Om det därvid uppkommer ett underskott förs detta vidare till påföljande år. Kvarstående underskott när fastigheten avyttras får kvittas mot vinsten.

Fastighetsskatt på konventionellt beskattade hyreshus och småhus, lokaler, industri- och elproduktionsenheter

Fastighetsskatten på dessa fastigheter är en objektskatt som enbart träffar fastighetskapital. Eftersom intäkterna beskattas som inkomst av näringsverksamhet utgör fastighetsskatten (som är avdragsgill mot intäkterna), till den del den inte reducerar skatten, en avvikelse.

4 Politikområde Bostadspolitik

4.1 Politikområdets omfattning

Politikområdet Bostadspolitik omfattar frågor om statens stöd till bostadssektorn, bostadsförsörjning, bostadssociala frågor samt samhällsplanering och bostadsrelaterade frågor kring ekologi och miljö. Inom politikområdet finns även tekniska frågor med anknytning till byggnader och anläggningar.

Politikområdet omfattar ca 2,8 miljarder kronor i anslag, i huvudsak för bidrag. Vidare ingår sex myndigheter med ca 2 300 anställda och 628 miljoner kronor i anslag samt ca 1 350 miljoner kronor i intäkter som i huvudsak kommer från icke-statliga kunder. De sex myndigheterna är Boverket, Statens bostadskreditnämnd, Fonden för fukt- och mögelskador, Statens geotekniska institut, Lantmäteriverket och Statens va-nämnd.

Resurserna inom politikområdet innefattar plan-, bygg- och bostadsfrågor, geotekniska frågor samt lantmäteriverksamhet, m.m.

Huvuddelen av resurserna riktar in sig på stöd i form av räntebidrag, investeringsbidrag för anordnande av studentbostäder, bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet, investeringsbidrag för anordnande av bostäder upplåtna med hyresrätt i områden med brist på bostäder samt statliga kreditgarantier vid ny- och ombyggnad av bostäder. Det internationella samarbetet rör främst deltagande i särskilda samarbetsprojekt inom den Europeiska Unionen och samarbetet inom Östersjöområdet.

Politikområdet Bostadspolitik är nära besläktat med flera andra politikområden. Bostadsbidragen inom den Ekonomiska familjepolitiken och Storstadspolitiken knyter an till genomförandet av bostadspolitiken. Frågor med anknytning till byggande och förvaltning av byggnader och anläggningar är vidare besläktade med energifrågor m.m. som behandlas inom Energipolitiken och frågor om mål för ekologisk hållbarhet, inomhusmiljö och radon som behandlas inom Miljöpolitiken.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet Bostadspolitik

Miljoner kronor

	Utfall 2000	Anslag 2001 ¹	Utgifts- prognos 2001	Förslag anslag 2002	Beräknat anslag 2003	Beräknat anslag 2004
31:1 Boverket	129,1	134,3	140,4	139,1	142,5	145,2
31:2 Räntebidrag m.m.	3 931,7	1 952,0	1 724,0	1 460,0	1 553,0	1 795,0
31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	10,8	13,6	13,4	13,7	14,0	14,2
31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	337,0	1 000,0	1 000,0	200,0	200,0	200,0
31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador	36,9	40,0	43,0	50,0	40,0	40,0
31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	5,3	7,0	12,0	20,0	33,0	33,0
31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter	-	274,0	150,0	125,0	-	-
31:8 Statens geotekniska institut	24,7	25,9	24,5	26,0	26,6	27,1
31:9 Lantmäteriverket	405,6	408,7	416,3	419,5	429,8	438,1
31:10 Statens va-nämnd	5,7	5,7	5,5	6,3	6,5	6,6
31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet	-	135,0	15,0	185,0	185,0	185,0
31:12 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder	-	1,0	0,0	99,0	600,0	600,0
2000 A9 Bonusränta för ungdomsbosparande	4,4	-	6,0	-	-	-
2000 A11 Internationellt samarbete	13,6	-	16,1	-	-	-
2000 A13 Vissa investeringsbidrag	-	-	2,0	-	-	-
1999 A12 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl.	10,2	-	8,2	-	-	-
Totalt för Politikområdet Bostadspolitik	4 915,0	3 997,2	3 576,4	2 743,6	3 230,4	3 484,2

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetproposition för 2002.

4.3 Mål för bostadspolitiken

Målet för bostadspolitiken är att alla skall ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom ekologiskt hållbara ramar. Boendemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn- och ungdomar (prop. 1997/98:119, bet. 1997/98BoU10, rskr. 1997/98:306). Vid planering och byggande skall ekologisk hållbarhet vara grund för verksamheten.

4.4 Politikens inriktning

Inom ramen för det övergripande målet för politikområdet är nu fyra områden i första hand prioriterade i regeringens arbete.

- Bostadsförsörjningen, särskilt att undanröja hinder för och stimulera bostadsbyggande i expansiva regioner.
- Utveckling av de allmännyttiga bostadsföretagen.
- Lägre bygg- och boendekostnader.
- Öka den ekologiska hållbarheten i samhället.

Bostadsförsörjningen

Bostaden är en social rättighet. Bostadspolitikerna skall bidra till att skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder till rimliga kostnader. Bostadspolitikerna förutsätter aktiva insatser av kommunerna. Kommunerna har det övergripande ansvaret för bostadsförsörjningen på den lokala nivån. De ändringar som i början av 1990-talet genomfördes av reglerna för den kommunala verksamheten inom bostadsförsörjningen förändrade inte kommunernas grundläggande ansvar för bostadsförsörjningen. Då det i en del kommuner tycks ha funnits en osäkerhet om vilket ansvar man faktiskt har för bostadsförsörjningen har kommunernas ansvar åter lagreglerats fr.o.m. den 1 januari 2001. Det kommunala åtagandet grundas därmed i allt väsentligt på kommunallagen (1991:900), socialtjänstlagen (1980:620) och lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (2000:1383).

Situationen på bostadsmarknaden med bostadsbrist i ett ökat antal kommuner, framför allt i storstadsområdena, kan komma att utgöra ett allvarligt hinder för en fortsatt tillväxt. Även bostadssituationen för studenter kan komma att bli ett hinder för att uppnå utbildningspolitikens mål. Regeringen är angelägen om att så långt möjligt bidra till att förutsättningarna för ett ökat bostadsbyggande förbättras, framför allt när det gäller hyresbostäder. Under 2001 har därför ett tillfälligt investeringsbidrag inrättats i syfte att främja nyproduktionen av hyreslägenheter, särskilt i tillväxtregioner. Investeringsbidraget förväntas bidra till en ökad produktion av hyresbostäder tillgängliga för bredare inkomstgrupper.

Utveckling av de allmännyttiga bostadsföretagen

Tillgången till en god bostad utgör en viktig del av den svenska välfärden. De allmännyttiga bostadsföretagen har alltsedan sin tillkomst varit ett betydelsefullt verktyg för kommunerna när de skall uppfylla sitt ansvar inom bostadsförsörjningen. Starka och välskötta bostadsföretag som drivs utan vinstsyfte och som är öppna för alla grupper av medborgare skall även i fortsättningen vara ett grundläggande inslag i den svenska bostadspolitikerna.

Regeringen beslutade i maj 1999 om direktiv till en särskild utredare att ta fram underlag för kommande beslut om allmännyttiga bostadsföretag. Utredningen överlämnade i december 1999 betänkandet På de boendes villkor – allmännyttan på 2000-talet (SOU 1999:148). Därefter tillsattes en parlamentariskt sammansatt kommitté, Allbo-kommittén, med uppgift att värdera utredningens förslag om olika verksamhetsformer för icke-vinstdrivande företag m.m. och bedöma behovet av ett nytt regelverk för sådana företag. Allbo-kommittén presenterade i november 2000 ett delbetänkande (SOU 2000:104) med förslag till särskilda beslutsregler vid överlåtelse av aktier eller andelar i ett kommunalt bostadsföretag och vid överlåtelse av bostadsfastigheter som ägs av en kommun eller av ett kommunalt bostadsföretag. Efter att regeringen medgivit förlängd tid för kommitténs arbete lämnade Allbo-kommittén i mars 2001 sitt slutbetänkande Allmännyttiga bostadsföretag och kommunernas boendeplanering (SOU 2001:27). Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Regeringen avser att lägga en proposition med förslag till ett nytt regelverk för allmännyttiga bostadsföretag under 2001.

Sedan tidigare gäller ett tidsbegränsat sanktionssystem med syfte att motverka att de kommunala bostadsföretagen säljs ut eller att pengar förs över från bostadsföretagen till annan verksamhet i kommunerna under den tid då den framtida utvecklingen av de kommunala bostadsföretagen utreds. Giltighetstiden för sanktionssystemet förlängdes efter riksdagsbeslut i juni 2001 (prop. 2000/01:116, bet. 2000/01:BoU10, rskr. 2000/01:254) med nio respektive tolv månader för att täcka in tiden fram till dess att ett nytt regelverk kan träda i kraft.

Regeringen har i förordning (SFS 1999:610, ändrad genom SFS 1999:1194 och SFS 2000:1388) föreskrivit att skälig avkastning under kalenderåren 2000 och 2001 skall vara högst 7,5 procent. Regeringen anser att det för närvarande inte finns skäl att ändra denna procentsats och avser därför – om situationen inte förändras under senare delen av innevarande år – besluta att ett kommunalt bostadsföretag också under 2002 får lämna en utdelning om högst 7,5 procent på det av kommunen direkt tillskjutna kapitalet.

Lägre bygg- och boendekostnader

Boendekostnaderna i Sverige är bland de högsta i Europa som andel av den disponibla inkomsten. Kvoten är beroende av såväl boendekostnaderna som inkomsten. Boendekostnaderna som andel av den disponibla inkomsten har minskat det senaste året. Enligt olika beräkningar betalar ett genomsnittligt hushåll i dag 28–29 procent av sin disponibla inkomst för att bo i en hyreslägenhet. Regeringen har som mål att ytterligare minska denna andel.

Det är angeläget att komma till rätta med de höga produktionskostnaderna, inte minst för att bidra till rimliga boendekostnader i nya bostäder. Byggekostnadsdelegationen har visat att det med vilja, kompetens och noggranna förberedelser går att få ner byggkostnaderna till rimliga nivåer utan att standarden försämras. Regeringen har därför följt upp Byggekostnadsdelegationens arbete genom att, för en tidsbegränsad period, inrätta ett Byggekostnadsforum vid Boverket med uppgift att bl.a. förmedla kunskaper till byggherrar och att främja utvecklingsarbete, innovationer och med kostnadseffektiva produktionsprocesser. Genom detta arbete ges möjlighet att delegationens förslag kommer att tillämpas i några större bostadsbyggnadsprojekt i tillväxtregionerna.

Det tidigare nämnda tillfälliga investeringsbidrag som infördes under 2001 i syfte att i tillväxtregioner stimulera nyproduktionen av hyresbostäder kommer sannolikt också att bidra till rimliga boendekostnader.

Fastighetsskattens storlek och utformning har också betydelse för boendekostnaderna. Fastighetsskattesatsen har fr.o.m. 2001 sänkts från 1,2 procent till 0,7 procent för hyreshusenheter (bostadsdelen) och från 1,5 procent till 1,2 procent för småhusenheter. I denna proposition föreslås att fastighetsskatten för småhus, sänks till 1,0 procent fr.o.m. 2001 i syfte att motverka konsekvenserna av den snabba prisökningen som skett på småhus särskilt i storstads- och andra tillväxtregioner. Fastighetsskatten för hyreshus (bostadsdelen) föreslås sänkas till 0,5 procent från och med 2001. Regeringen förväntar att denna sänkning kommer hyresgästerna till del genom lägre hyror. Samtidigt föreslås att fribeloppet för förmögenhetsbeskattningen höjs från 1 miljon kronor till 1,5 miljoner kronor för ensamstående och från 1,5 miljoner kronor till 2,0 miljoner kronor för sambeskattade par från

2002. Regeringen avser att under hösten 2001 överlämna en proposition med förslag till en begränsningsregel för fastighetsskatten i syfte att begränsa skatten för hushåll med låga inkomster som är bosatta i fastigheter med höga taxeringsvärden.

I fastighetsbeskattningskommitténs slutbetänkande, Likformig och neutral fastighetsbeskattning (SOU 2000:34), föreslås bl.a. en samtidig avveckling av fastighetsskatt för hyreshus och räntebidrag till ny- och ombyggnad av flerfamiljsfastigheter. Frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen gav i mars 2000 Konkurrensverket i uppdrag att göra studier av konkurrensförhållandena på bl.a. lokal nivå avseende sådana områden som är centrala för hushållen, bl.a. byggande och boende. Dessa studier pågår för närvarande och beräknas kunna presenteras under hösten 2001. Vidare gav regeringen i mars 2000 i uppdrag till Konkurrensverket, NUTEK och Komerskollegium att tillsammans analysera faktiska pris- och kostnadsskillnader mellan Sverige och övriga EU på områden där bristande konkurrens kan hänföras till svårigheter att få en fungerande inre marknad, t.ex. på byggmaterialområdet. Myndigheterna presenterade sin rapport (Sverige – en del av EU:s inre marknad. Varför kvarstår prisskillnader?) i november 2000.

Öka den ekologiska hållbarheten i samhället

Samhällsplaneringens inriktning har stor betydelse för möjligheterna att nå närmare målet om ekologisk hållbarhet. De nationella miljökvalitetsmålen, t.ex. miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö, skall tillsammans med övriga nationella mål, vara vägledande för fysisk planering och samhällsbyggande (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99: MJU6, rskr. 1998/99:183 och prop. 2000/01:130).

Det är regeringens uppfattning att insatser inom samhällsplaneringsområdet såväl vad avser metodutvecklingsarbete som indirekt stödande verksamheter, t.ex. det statliga lantmäteriet, skall inriktas mot att såväl kort- som långsiktigt öka hållbarheten i samhället. Väl fungerande system för informationsförsörjning av hög kvalitet, bl.a. när det gäller markanvändning, landskaps- och fastighetsinformation samt geoteknisk kunskap och information, är av stor betydelse för den fy-

siska planeringen och uppföljningen av miljöarbetet.

Byggsektorn, som svarar för en stor andel av miljöbelastningen, har därför också en stor potential att bidra till en hållbar utveckling. Långsiktigt effektiv användning av energi och naturresurser, god inomhusmiljö, miljösäkrade byggmetoder och sunda materialval är viktiga områden för att åstadkomma ett hållbart samhällsbyggande. Samhällsinsatserna inom bygg- och förvaltningsområdet bör därför även i fortsättningen syfta till ökad ekologisk hållbarhet.

Samhällets beställning av landskapsinformation regleras i en långsiktig plan som avser budgetåren 1994/95 - 2003 (prop. 1993/94:100 bil. 15, bet. 1993/94:BoU10, rskr. 1993/94:185). Målet är att verka för en effektiv försörjning med grundläggande landskaps- och fastighetsinformation samt att tillhandahålla aktuell information i den form, standard och aktualitet som tillgodoser angelägna samhällsbehov.

I den senaste IT-propositionen betonas att geografisk informationsteknik är en viktig del i utvecklingen mot informations- och kunskaps-samhället (prop. 1999/2000:86, bet. 1999/2000:TU09, rskr. 1999/2000:256). Tekniken ger förutsättningar för en mer rationell hantering av ärenden inom olika samhällssektorer.

En arbetsgrupp i Regeringskansliet har tagit fram ett förslag Samhällets grundläggande information (Ds 2000:34) på hur infrastrukturen på området samhällets informationsförsörjning kan se ut. Förslaget, som för närvarande bereds i Regeringskansliet, innebär bl. a. att den föreslagna infrastrukturen börjar att tillämpas på bl.a. fastighetsinformation och geografisk information.

4.5 Insatser

4.5.1 Statliga insatser inom politikområdet

Statens stöd till bostadsbyggandet består dels av räntebidrag för ny- och ombyggnad av flerbostadshus, dels av statliga kreditgarantier för lån till bostadsinvesteringar. Ärenden om räntebidrag handläggs av Boverket och länsstyrelserna. Statens bostadskreditnämnd svarar för ärenden om kreditgarantier.

Under olika perioder har också tillfälliga stöd lämnats för investeringar med särskild inriktning. År 2001 har ett investeringsbidrag för nybyggnad av bostäder som upplåts med hyresrätt i områden med bostadsbrist införts (prop. 2000/01:100 utg. område. 18, bet. 2000/01:FiU27, rskr. 2000/01:279). Bidraget kan ges till projekt som påbörjas efter den 17 april 2001. Totalt uppgår bidraget till 2,5 miljarder kronor under en femårsperiod. För 2002 har hittills anslagits 100 miljoner kronor.

Under våren 1998 beslutades att införa ett särskilt investeringsbidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet. Bidraget infördes fr.o.m. med den 1 januari 2001 (prop. 2000/01:26, bet. 2000/01:BoU2, rskr. 2000/01:91). Bidrag lämnas under 2001 inom en årlig ram om 135 miljoner kronor och 2002 föreslås en årlig ram om 185 miljoner kronor. Regeringen fattade i mitten av juni 2001 de första besluten. Dessa berör nyproduktion av totalt 141 hyreslägenheter som genom bidraget kommer att ha såväl rimliga boendekostnader som en ekologisk hållbar prägel.

Av det tillfälliga investeringsbidraget för anordnande av bostäder för studenter för 2001 och 2002 har per den 30 juni 2001 bidrag beviljats för ca 7 600 studentbostäder.

Boverket har på uppdrag av regeringen i rapporten Bostadsmarknadsläge och förväntat bostadsbyggande 2000-2001 redovisat de två delmål som berör den nationella ungdomspolitik. Arbetet med att följa upp delmålen fortsätter.

Inom bygg- och planeringsområdet har regeringen i propositionen Svenska miljömål (prop. 2000/01:130) föreslagit sju delmål inom miljö-kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med sina överväganden i frågor om inomhusmiljö och energianvändningen.

Utvecklingen av samhället ställer fortlöpande stora och nya krav på planering, byggande och förvaltning av byggnadsverk för att behovet av ändamålsenliga bostäder, lokaler och infrastruktur skall tillgodoses. Ekonomiska, ekologiska och sociala mål och krav skall vägas mot varandra för att ge hållbara lösningar. Byggnader och anläggningar representerar stora värden. Drift, underhåll och förnyelse inom samhällsbyggnadsområdet är en förutsättning för ett effektivt utnyttjande av våra resurser som en del i det samlade arbetet för en hållbar utveckling. Detta ställer fortlöpande krav på ny kompetens hos alla

aktörer på bygg- och planeringsområdet och i förvaltningen, men även krav på kunskap om tidigare byggnadsätt och konstruktioner.

Utvecklingen inom den fysiska planeringen innebär att miljö- och resurshushållningsaspekter kommer in i ett tidigt skede i planeringsprocessen. Under året har projektet Samhällsplanering med miljömål i Sverige (SAMS) redovisats. Projektet har genomförts av Boverket och Naturvårdsverket med stöd av EU och redovisar hur miljömål kan användas i den fysiska planeringen.

Den särskilda satsningen för att stimulera en ökad användning av geografiska data och informationssystem inom den offentliga sektorn (se bl.a. prop. 1999/2000:1) pågår till och med 2001. Samtliga länsstyrelser har därefter i uppdrag att dels bedriva fortsatta utbildningsinsatser, dels att ta fram strategier för länsstyrelsernas utvecklingsarbete inom IT-området.

En parlamentarisk nationalkommitté för vidareutveckling av FN:s Agenda 21 och Habitatagendan för en hållbar utveckling av boende, bebyggelse och stadsutveckling tillkallades av regeringen i juni 2000. FN:s femårsöversyn av Habitatagendan markerar ett viktigt steg i den vidare uppföljningen. Vid generalförsamlingens konferens i juni 2001 antogs en deklaration som kan ses som en bekräftelse på de grundläggande målen och principerna i Habitatagendan. Sverige har i sin nationalrapport (juni 2001) redovisat hur arbetet med Habitatagendan har utvecklats. Kommitténs arbete inriktas nu på den förestående tioårsuppföljningen av 1992 års Riokonferens som kommer att ske vid världstoppmötet i Johannesburg 2002.

Inom byggområdet pågår insatser med hållbarhetsinriktning. På initiativ av regeringen har byggsektorn bildat ett Råd för byggkvalitet. Ett huvudsyfte med rådet är att intensifiera och påskynda verksamheten med att få till stånd ett mera systematiskt kvalitetsarbete på byggområdet och i förvaltningen av byggnadsverk. Det väsentliga arbetet med att säkra kvaliteten på alla nivåer och mellan alla aktörer sker i den faktiska yrkesutövningen hos skilda personalkategorier med utgångspunkt från existerande problem.

På regeringens initiativ har vidare ett Byggherreforum bildats med huvuduppgift – som ett första steg – att utveckla kompetensen hos statliga byggherrar, beställare och förvaltare. Syftet är att skapa bättre förutsättningar för att samhällets krav på byggnadsverk skall infrias och där-

med minska kvalitetsfel och kostnader, få färre byggsador samt uppnå bättre inomhusmiljö med beaktande av arbetsmiljö- och utomhusmiljöaspekter.

I sammanhanget bör också nämnas den europeiska bostadsmässan i Malmö sommaren 2001, där exempel visats på utformning av boende, bebyggelse och stadsutveckling med ekologiskt hållbart perspektiv. Arkitekter, konstnärer, företag och institutioner har engagerats från hela Europa. Den europeiska dimensionen markeras särskilt av den s.k. europeiska byn. Avsikten med byn är att demonstrera produktionsmetoder, traditioner, material, m.m. som används i de deltagande länderna. Ett av huvudsyftena med byn är att påskynda introduktionen av EG:s direktiv om byggprodukter och därmed bidra till en fungerande inre marknad på byggområdet. En expertgrupp utvärderar projektet.

Boverket har i juni 2001 redovisat en försöksverksamhet med deklaration av bostäder, skolor och förskolor. Deklarationen avses redovisa i vilken mån aktuella byggnader uppfyller samhällets väsentliga krav. Ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

En femårig försöksverksamhet med undantag från den obligatoriska ventilationskontrollen pågår. Undantaget omfattar, enligt beslut av Boverket, ventilationssystem där byggnadsägare med kvalitetssäkring fortlöpande kan säkra drift och underhåll av ventilationssystem.

Bygga/Bo-projektet är ett pågående pilotprojekt i dialogform mellan staten och aktörer i bygg- och fastighetsbranschen. Syftet är att komma fram till gemensamma mål och förverkliga dessa genom frivilliga överenskommelser och ömsesidiga åtaganden. Målen gäller bl.a. energi- och resursfrågor samt inomhusmiljö.

Satsningar för bättre inomhusmiljö i egnahem finns i form av bidrag till sanering av radon samt fukt- och mögelskador. Radonbidraget administreras av Boverket, länsstyrelserna och kommunerna. Bidrag till fukt- och mögelsanering administreras av Fonden för fukt- och mögelskador.

Radonutredningen lämnade sitt betänkande Radon – Förslag till statliga insatser mot radon (SOU 2001:7) i januari 2001. Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

Bidrag för sanering av inomhusmiljö och för ekologisk omställning av byggd miljö ges även inom lokala investeringsprogram (LIP).

4.5.2 Insatser utanför politikområdet

En särskild delegation inrättades den 1 juli 1998 för att tillfälligt hantera frågor om stöd till kommuner med stora åtaganden inom bostadsområdet. Delegationen finansieras inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Under 2000 träffade Bostadsdelegationen avtal med 21 kommuner (Timrå, Filipstad, Vingåker, Storfors, Degerfors, Hällefors, Krokoms, Kramfors, Ljusnarsberg, Munkfors, Boden, Hofors, Strömsund, Laxå, Klippan, Bjuv, Ragunda, Sollefteå, Älvdalen, Karlskoga samt Mullsjö). Två av avtalen var tilläggsavtal till redan tidigare träffade avtal. Tre av överenskommelserna hade vid årsskiftet ännu inte omsatts i bindande avtal.

Ett annat viktigt stöd för att uppfylla målen inom Bostadspolitikområdet är Miljöpolitik och Forskningspolitik (utg. omr. 20) och omställningen av det svenska energisystemet inom Energipolitiken (utg. omr. 21).

Riksdagen har beslutat att nästa folk- och bostadsräkning skall göras registerbaserad (prop. 1995/96:90, bet. 1995/96:FiU06, rskr. 1995/96:117). Förfarandet kräver bl.a. ett register över lägenheter, vilket Lantmäteriverket bygger upp.

4.6 Resultatbedömning

4.6.1 Resultat

Räntebidrag m.m.

Budgetåret 2000 blev utgifterna för räntebidrag ca 189 miljoner kronor högre än vad som hade anvisats på statsbudgeten. För innevarande budgetår beräknas utgifterna bli ca 215 miljoner kronor lägre än det anvisade beloppet.

De mest betydelsefulla faktorerna för det statsfinansiella utfallet på anslaget är räntenivån och byggvolymen. Den faktiska räntenivån blev lägre än den prognostiserade. Byggvolymen i sig påverkas av flera faktorer såsom t.ex. ränteläge, utvecklingen av hushållens disponibla inkomster och arbetslöshetens storlek. Utgifternas utveckling är således i hög grad beroende av den samhällsekonomiska utvecklingen i stort. Känslighetsanalys visar att i nuvarande ärendestock medför en ökning av subventionsräntan med en

procentenhet att utgifterna ökar med ca 45 miljoner kronor för 2001 och med ca 275 miljoner kronor för 2004.

Under 2000 påbörjades ca 17 000 lägenheter genom nybyggnation och nästan 24 000 lägenheter i samband med ombyggnad. Detta innebär att antalet påbörjade lägenheter i nyproduktion blev ca 1 000 lägre än vad som hade beräknats. Antalet påbörjade lägenheter i samband med ombyggnad överensstämde med vad som antagits. Inom nyproduktionen byggs främst småhus, specialbostäder och bostadsrätter. Nyproduktion av vanliga hyresrätter är liten i sammanhanget.

Utgifterna för räntebidrag fortsätter att minska fram till 2002 om den nuvarande räntenivån består. Därefter kommer utgifterna dock att öka i takt med att nya bidragsärenden tillkommer.

Statliga kreditgarantier vid bostadsinvesteringar

Statliga kreditgarantier vid bostadsinvesteringar medför ökad kreditillgänglighet för låntagarna. Kreditinstitutens kostnader blir lägre då kravet på kapitaltäckning bortfaller för sådan utlåning som sker mot säkerhet i form av statlig kreditgaranti. Härigenom skapas förutsättningar för lägre kapitalkostnader för kredittagaren.

Verksamheten vid Statens bostadskreditnämnd (BKN) präglades under 2000 av en fortsatt minskning av inkommande skadeärenden. Under 2000 inrättades en garantireserv med kredit för verksamhetsgrenen Äldre garantier. Principerna i den nya statliga garantimodellen är därigenom införd för de kreditgarantier som berörs av Riksdagens revisorers granskning (förs. 1999/2000:RR8). Se även Vol. 1, avsnitt 7.2.

Utgifterna för garantiverksamheten vid BKN blev drygt 1 400 miljoner kronor lägre än det ursprungligen anvisade beloppet 2000. Utgiftsförändringen för 2000 förklaras av fortsatt färre aktualiserade skador inom verksamhetsgrenen Äldre garantier. Det minskade skadeutfallet beror främst på en fortsatt låg räntenivå samt på de mycket omfattande utbetalningarna som gjordes under 1998 och första halvåret 1999. Det innebär att den återstående garantistocken har en väsentligt bättre överlevnadsförmåga.

Garantistocken uppgick vid utgången av juni 2001 till 14 913 miljoner kronor. Nyttillskottet av garantier till stocken har fortsatt att minska.

Drygt 74 procent av garantistocken avser verksamhetsgrenen Äldre garantier.

Inom verksamhetsgrenen Nya garantier gjordes garantiförluster om 187 000 kronor under 2000.

De ersatta skadorna inom verksamhetsgrenen Äldre garantier under 2000 avsåg ett totalt ersatt belopp om 468 miljoner kronor, vilket motsvarar 34 procent av ersatt belopp för 1999. Av de ersatta skadeärendena inom verksamhetsgrenen Äldre garantier under 2000 står bostadsrätter för 79 procent av det garanterade beloppet, hyresrätter för 19 procent och egnahem för 2 procent.

Det totala underskottet i garantiverksamheten inom verksamhetsgrenen Äldre garantier uppgick t.o.m. 2000 till 8 085 miljoner kronor. Inom verksamhetsgrenen Kreditgaranti för avlösen av kommunala borgensåtaganden lämnades garantier i fyra kommuner. Infrianden och administration för sådana garantier finansieras i statsbudgeten emellertid med medel från anslaget 91:2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting* under utgiftsområde 25. Garantistocken inom verksamhetsgrenen Kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden uppgick vid halvårsskiftet 2001 till 383 miljoner kronor. BKN bedömer reservationsbehovet för dessa garantier till 101 miljoner kronor.

Betänkandet Statsgarantier för investeringar i bostäder, en utvärdering av BKN-systemet (SOU 2000:13), genomförs i vissa delar från den 1 januari 2002 genom att regeringen överlåtit åt BKN att själva besluta om garantiavgiftens storlek och formerna för uttag av denna. Därigenom kan en differentierad och riskrelaterad avgiftsättning ske. Även utländska kreditgivare skall ges möjlighet att erhålla kreditgarantier vid finansiering av bostäder i Sverige. Övriga förslag i betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Radon

Radon och andra problem i inomhusmiljön leder till ekologiskt, ekonomiskt och socialt ohållbara boendemiljöer.

Under budgetåret 2000 beslutades om bidrag till åtgärder mot radon i bostäder i 786 fall och med ett genomsnittligt belopp på 10 484 kronor. Detta kan jämföras med 1999 då 139 ärenden beviljades bidrag med i genomsnitt 9 023 kronor. Under 2000 betalades totalt 5,3 miljoner kronor

ut. Beviljade men ännu ej utbetalade bidrag uppgick den 31 december 2000 till 8,6 miljoner kronor.

Regeringen har i 2001 års ekonomiska vårproposition avsatt medel för att kartlägga utbredningen av radon och för att sanera radonhus.

Regeringen gör bedömningen, att det föreslagna anslaget 2002 till radonbidrag i bostäder samt vidtagna ändringar i förordningen om bidrag till åtgärder mot radon i egnahem (1988:372) och Boverkets regleringsbrev skapar förutsättningar för en effektiv hantering av ärenden och ökat utrymme för fler åtgärder.

Myndigheter

Länsstyrelsernas arbete med bostadsadministration

Under 2000 minskade det totala antalet bidragsbeslut beroende på en fortsatt minskad volym av bidrag. De närmaste åren kommer antalet ärenden som leder till utbetalning att avta. Regeringen bedömer att verksamheten sköts på ett effektivt sätt i flertalet län och att tillfredsställande resultat har uppnåtts. Länsstyrelserna spelar i många fall en viktig roll som ett stöd för kommunernas arbete för en god bostadsförsörjning och en hållbar samhällsutveckling, bl.a genom deltagande i olika nätverk och anordnande av konferenser och seminarier.

Länsstyrelserna fattade under 2000 beslut om räntebidrag för nyproduktion av 17 000 lägenheter samt för ombyggnad av 24 000 lägenheter (projekt med ett bidragsunderlag på minst 50 000 kronor per lägenhet). Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter beviljades för 4 300 lägenheter till ett totalt belopp om ca 145 miljoner kronor.

Boverket

Målet för Boverkets verksamhet med samhällsplanering och stadsutveckling var under 2000 att initiera och stödja utvecklingen av effektiva och ändamålsenliga besluts- och planeringsprocesser enligt plan- och bygglagen (1987:10), PBL, och berörda delar av miljöbalken. Vidare ingår att utveckla metoder och förmedla kunskaper om hur den fysiska plane-

ringen kan bidra till en ekologisk, ekonomisk, socialt och kulturellt hållbar stadsutveckling, en kretsloppsanpassad samhällsutveckling, en god hushållning med naturresurser samt en balanserad regional utveckling. Målet inom byggandet var att bidra till ett kostnadseffektivt byggande som tillgodoser allmänna krav på kvalitet, hälsa, god miljö, säkerhet och tillgänglighet samt att skapa bättre förutsättningar för ökad resurseffektivitet vad gäller materialanvändningen och energianvändningen under byggnadens brukstid. Vad avser boendet var målet att främja tillgången till bostäder av god kvalitet till rimliga kostnader.

En neddragning har under senare år skett av anslaget till myndigheten. Verksamheten under 2000 har i viss mån präglats av anpassningen till de nya ekonomiska förutsättningarna. Bl.a. har en omorganisation genomförts. Regeringen konstaterar att resultaten visar på en positiv utveckling. Åtgärder erfordras dock för kvalitetssäkring av myndighetens verksamhet. Myndigheten måste noga överväga prioriteringar och rationell resursanvändning, inte minst med tanke på de kommande arbetsuppgifterna i det fortsatta miljömålsarbetet (se prop. 2000/01:130).

Boverket genomförde under våren 2000 en omfattande utbildning om PBL på ett flertal platser i landet. Avsikten var att främja en mer enhetlig tillämpning av framför allt tillsyns- och kontrollsystemet i lagen men även av effektiva och enhetliga rutiner i den kommunala handläggningen av ärenden om bygglov och byggmälan. Lagens möjligheter till förenklingar av den formella byggprocessen kunde därmed belysas och att visa på lagens möjligheter till förenklingar av den formella byggprocessen. I utbildningen deltog i det närmaste 500 handläggare från framför allt kommunernas byggnadsnämnder. Boverket har under 2000 genomfört kampanjen En stad är mer än sina hus. Syftet med kampanjen är bl.a. att verka för att samhällsplaneringen skall medverka till hållbart samhälle genom metodutveckling och kunskapsförmedling.

Boverket har också under 2000 utrett och informerat om legionella i varmvatten, lågfrekvent buller, hissar, taksäkerhet, m.m. Boverket har fortlöpande under 2000 lämnat underlag till regeringen om lämpliga enkla fysiska åtgärder och kostnader för dessa för att successivt under en längre tidsperiod göra publika lokaler och allmänna platser tillgängliga för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. När det

gäller allmänna platser och publika lokaler trädde lagändringar i kraft den 1 juli 2001. Boverket har också i uppdrag att förtydliga kraven på tillgänglighet i samband med nybyggnad och ändring av allmänna platser.

Regeringen bedömer att Boverkets verksamhet i allt väsentligt har bedrivits i enlighet med de av regeringen fastlagda riktlinjerna och att verket har utfört de uppdrag och aktiviteter som följer av verksamhetsmålen.

Statens bostadskreditnämnd

Målet för verksamheten är en effektivt fungerande garantigivning för finansiering av bostäder.

Regeringen bedömer att BKN har uppfyllt de verksamhetsmål som följer av regleringsbrevet när det gäller att, så långt regelverken medger detta, minimera kostnaderna för garantiförluster och administration. Verksamhetens inriktning är styrd av de författningar som avser att tillgodose det övergripande målet för verksamheten.

Fonden för fukt- och mögelskador (Småhuskadenämnden)

Fukt- och mögel i bostadshus är ekologiskt, ekonomiskt och socialt ohållbart med tanke på både den dåliga inomhusmiljön och det slöseri med byggmaterial som blir följd.

Målet för Fonden för fukt- och mögelskador är att motverka ohälsa till följd av fukt- och mögelskador i egnahem och därigenom bidra till ekologisk hållbarhet genom en sundare inomhusmiljö. Målets uppfyllelse baseras på frivillighet från egnahemsägarnas sida att betala en del av saneringskostnaden.

De mest betydelsefulla faktorerna som påverkar utgifterna för verksamheten är antalet ansökningar, regler för bidrag och byggkostnader. Den ändring av förordningen (1993:712) om den statliga fonden för fukt- och mögelskador i småhus, som trädde i kraft den 1 januari 2000, ökade antalet ansökningar under 2000 med ca 18 procent jämfört med åren 1997–1999. Antalet ärenden under 2000 var 873 och liknande siffror beräknas för 2001. Förändringen i förordningen innebär en enklare handläggning som innebär att nämnden klarar ett ökat antal ärenden utan förstärkningar.

Ett ökat antal ärenden avser skador som kan hänföras till vissa typer av kryppgrunder och som är relativt dyra att åtgärda, samtidigt som byggkostnaderna har ökat kraftigt från maj 1999. Enligt gällande bestämmelser ökar egnahemsägarens självrisk med högre ålder på huset. Detta har i sin tur fört med sig att omkring 1/3 av biddragsberättigade ärenden avskrivs, då småhusägaren bedömer självrisken som alltför hög.

Fonden har fått i uppdrag att redovisa kunskaper och erfarenheter som framkommit under fondens hela verksamhetstid. Syftet är att öka hållbarheten inom byggområdet genom en erfarenhetsåterföring till byggsektorns aktörer och att ge kunskapsöverföring om felaktiga tekniska lösningar som orsakar fukt- och mögelproblem. Kunskapsöverföringen skall även riktas till konsumenter för att öka deras kunskap om risker vid byggande och köp av hus. Uppdraget skall redovisas den 1 mars 2002.

Regeringen bedömer att Fonden för fukt- och mögelskador bedrivit sin verksamhet i enlighet med de fastlagda riktlinjerna och att fonden uppfyller verksamhetsmålet.

Statens geotekniska institut

Det övergripande målet för Statens geotekniska institut (SGI) under 2000 var att genom egna insatser och i samverkan med andra aktörer i samhället svara för kunskapsuppbyggnad och teknisk utveckling inom det geotekniska området samt tillse att denna kunskap förs vidare och kommer till praktisk användning. SGI:s verksamhet skall vara präglad av kvalitet och medverka till en säker, ekonomisk och miljöanpassad samhällsutveckling inom det geotekniska området.

Verksamhetens resultat visade vid utgången av 2000 ett underskott på ca 4 miljoner kronor, i huvudsak koncentrerat till uppdragsverksamheten. En prioriterad uppgift för institutet blev därför att vidta åtgärder för att komma till rätta med de ekonomiska problemen. Under hösten 2000 påbörjades förändringar inom verksamheten, bl.a. personalnedskärningar och strukturförändringar, som fortsatt under våren 2001. Genom de vidtagna åtgärderna har resultatet förbättrats betydligt under våren 2001 och prognosen för året, som redovisas i delårsrapporten, visar på ett underskott av 0,7 miljoner kronor.

De mål som lagts fast för verksamheten, med undantag för de ekonomiska, har i huvudsak uppnåtts. Regeringen konstaterar dock att ekonomin även i fortsättningen kräver särskild uppmärksamhet.

Lantmäteriverket

Den statliga lantmäteriverksamheten har under de första sex åren efter omstruktureringen den 1 januari 1996 bl.a. kännetecknats av betydande ekonomiska och verksamhetsmässiga problem inkluderande svårigheter att uppnå vissa verksamhetsmål. Under 1999 säkerställde Lantmäteriverket ekonomisk balans i den anslagsfinansierade verksamheten samt verksamhetsmässig balans inom organisationen. Under 2000 säkerställde verket ekonomisk balans totalt i verksamheten.

De kvarstående ekonomiska problemen är i huvudsak koncentrerade till uppdragsverksamheten. Ett stort balanserat underskott vid ingången till 2000 har under året ökat med ytterligare ca 30 miljoner kronor. Den avgiftsfinansierade verksamheten kännetecknas även av stora obalanser genom stora balanserade över- respektive underskott inom övriga avgiftsfinansierade verksamheter. Den anslagsfinansierade verksamheten kännetecknas av ett stort anslagssparande.

Regeringen har inför 2001 ålagt Lantmäteriverket att med hög prioritet verka för att uppnå ekonomisk balans inom respektive verksamhet och avgiftssystem.

En annan prioriterad uppgift är att till slutet av 2001 uppnå betydande minskningar av kostnader och handläggningstider inom förrättningsverksamheten.

Från verksamheten med landskaps- och fastighetsdata kan bl.a. konstateras att målen för produktionen av landskapsinformation enligt den nioåriga inriktningen i huvudsak synes kunna komma att uppfyllas. Sammanfattningsvis innebär detta att databaser, dock med visst kompletteringsbehov, med grundläggande landskaps- och fastighetsinformation kommer att finnas i en första version vid utgången av 2003. Lantmäteriverket har inom området utvecklat delvis världsunika Internettjänster. Avancerad digital information kan således erbjudas användarna med mycket hög tillgänglighet.

Full rationaliseringseffekt har ännu inte uppnåtts som ett resultat av införandet av en ny ar-

betsprocess med IT-stöd inom fastighetsbildningsverksamheten. Inte heller har målet för hur stor andel av produktionen av landskapsinformation som skall upphandlas i konkurrens till fullo uppfyllts under året.

Regeringen bedömer dock att de mål, undantaget de ekonomiska, som lagts fast för verksamheten i huvudsak har uppnåtts. Den ekonomiska situationen, särskilt den inom uppdragsverksamheten, kräver fortsatt särskild uppmärksamhet. Regeringen avser även att i anslutning till den reguljära dialogen med myndigheten bl.a. behandla effektiviseringsarbetet inom förrättningsverksamheten. Regeringen följer också den fortsatta beredningen av Rapport 2000/01:10 Det nya Lantmäteriet från Riksdagens revisorer. Rapporten, som varit på remiss under sommaren 2001, föreslår flera åtgärder som regeringen avser att genomföra under de närmaste åren. Exempelvis avser regeringen att under 2001 tillsätta en utredning i syfte att se över den statliga lantmäteriverksamheten. I arbetet ingår bl.a. en uppföljning av omstruktureringen. Vidare avser regeringen, mot bakgrund av Lantmäteriverkets hantering av ekonomin inom avgiftssystemen, att överväga verkets roll inför beslut som verket avser att ta ut.

Verksamheten inom totalförsvarsfunktionen, landskaps- och fastighetsinformation, för vilken Lantmäteriverket är funktionsansvarig, har bl.a. inneburit att avvecklingen av krigstrycksorganisationen har avslutats. Regeringen bedömer sammanfattningsvis att totalförsvarsfunktionens förmåga vid utgången av 2000 är godtagbar.

Statens va-nämnd

Det mål som gällt för Statens va-nämnd är att verka för att handläggningstiden under budgetåret 2000 minskar så att 65 procent av målen avgörs inom 10 månader och resterande del inom 16 månader.

Regeringen bedömer att Statens va-nämnd i allt väsentligt uppfyllt målen för verksamheten och även i övrigt bedrivit verksamheten på ett tillfredsställande sätt.

4.6.2 Analyser och slutsatser

Bostadsmarknadsläget

I bostadsbeståndet finns drygt 4,3 miljoner permanenta bostäder. Uppgiften baseras på en uppräknings av Folk- och bostadsräkningen 1990 med senare års bostadsproduktion. Antalet motsvarar ca 480 bostäder per tusen invånare.

Större delen av det svenska bostadsbeståndet, ca 75 procent av alla bostäder, har byggts efter 1940 och bara några procent av bostäderna saknar modern utrustningsstandard. Under det senaste decenniet har dock underhållet legat på en något lägre nivå än som är motiverat av tekniska och åldersskäl, varför en växande del av beståndet är moget för underhåll.

Även bostadsbyggandet har varit mycket lågt under flera år. Under 1993 till 1998 uppgick antalet påbörjade lägenheter enligt SCB till i genomsnitt 12 000 lägenheter årligen. Därefter har dock en viss ökning skett. Under 1999 påbörjades ca 14 400 bostadslägenheter och under 2000 påbörjades ca 17 000 lägenheter, varav närmare hälften i småhus. Få vanliga hyreslägenheter nyproducerades. Den resterande halvan av nyproduktionen består främst av bostadsrätter och specialbostäder (studentbostäder, äldreboende, gruppboende, osv.). Ombildningar från hyresrätt till bostadsrätt gör att tillgången på hyresrätter i främst Stockholmsregionen minskar även totalt sett.

Bostadsmarknadsläget varierar dock stort mellan olika regioner i landet. Resultaten från Boverkets bostadsmarknadsenkät 2001 visar på en ökad bostadsefterfrågan inte bara i storstadsregionerna. Allt fler kommuner rapporterar bostadsbrist. I 61 kommuner råder det bostadsbrist jämfört med 45 kommuner för ett år sedan. Ytterligare 30 kommuner har redovisat bostadsbrist i centralorten eller i innerstaden medan de i övrigt i stort sett har balans på bostadsmarknaden. I likhet med föregående år är bostadsbristen störst i Stockholms län. Under 2001 och 2002 prognostiserar Boverket en nybyggnation om 21 400 respektive 24 000 lägenheter i landet.

Antalet outhyrda lägenheter har minskat de senaste åren. Enligt SCB stod i mars 1998 drygt 73 000 lägenheter tomma, varav 62 200 lägenheter var lediga för omedelbar uthyrning. Detta är det största antalet outhyrda lägenheter som har noterats. Därefter har antalet lediga lägenheter

minskat för varje år och i mars 2001 stod sammanlagt ca 45 600 lägenheter tomma i allmännyttiga och privatägda fastigheter, motsvarande 3,1 procent av beståndet. Av dessa var ungefär 37 800 lägenheter, eller 2,6 procent, lediga för omedelbar uthyrning. Merparten – 84 procent – av de lediga lägenheterna finns i kommuner med färre än 75 000 invånare. I relativt många kommuner har andelen lediga lägenheter i allmännyttiga bostadsföretag minskat avsevärt under det senaste året. Det har i en hel del fall skett i kombination med att lägenhetsbeståndet minskat genom bl.a. försäljningar och rivningar.

De regionala skillnaderna på bostadsmarknaden är betydande och förväntas bestå. Den regionalpolitiska utredningen prognostiserar i sin rapport 19 att Sveriges folkmängd skall öka med knappt 200 000 personer fram till 2010. Befolkningsökningen fortsätter i de tre storstäderna, samt på ytterligare 3-22 lokala arbetsmarknader. Samtidigt minskar folkmängden, beroende på prognosantaganden, i minst 78 av landets 109 lokala arbetsmarknader.

Boendekostnader

Hushållens kostnader för boendet ökade kraftigt i början av 1990-talet. Kostnaden för bostadskonsumtion som andel av disponibel inkomst har också ökat och uppgick 1999 enligt nationalräkenskaperna till i genomsnitt 29,9 procent. År 1990 var motsvarande andel 24,7 procent.

Boendekostnadernas andel av den disponibla inkomsten påverkas dock både av hur kostnaderna och de disponibla inkomsterna utvecklas.

Enligt nationalräkenskaperna ökade boendekostnaderna totalt under 2000 med mindre än en procent. Nationalräkenskaperna skiljer dock inte mellan olika upplåtelseformer. Enligt annan statistik från SCB ökade bostadshyrorna mellan januari 2000 och januari 2001 med i genomsnitt 1,5 procent och avgifterna i bostadsrättsföreningar med 0,8 procent. Under samma period steg konsumentprisindex (KPI) med 1,7 procent. I dessa två upplåtelseformer steg således hyror och avgifter långsammare än inflationen. Låga räntor har i sin tur inneburit minskade boendekostnader för främst egnahemsägare, men i viss mån även bostadsrättshavare. Samtidigt medför dock stigande priser på småhus och bostadsrätter i storstads- och övriga tillväxtregioner

ökade kapitalkostnader för småhusägare och bostadsrättshavare då låntas upp.

Den disponibla inkomsten ökade i genomsnitt med ca 4,5 procent mellan 1999 och 2000. Enligt preliminära beräkningar i nationalräkenskaperna sjönk kostnaderna för bostadskonsumtionen som andel av den disponibla inkomsten till 28,8 procent. Beräkningar av Boverket tyder på att de genomsnittliga boendekostnadernas andel av den disponibla inkomsten har sjunkit mindre för boende i egnahem än i andra upplåtelseformer. Skillnaderna är dock stora även inom upplåtelseformerna.

Bostadsutgifterna varierar dock beroende på hur och var vi bor och hur stort hushållet är, inte minst antalet inkomsttagare och hur mycket var och en tjänar, varvid sannolikt egenskaper som t.ex. kön, etnisk bakgrund, ålder och utbildning har betydelse.

Olika metoder för att mäta boendets kostnader ger lite olika resultat, vilket delvis förklaras av olika definitioner. Nationalräkenskaperna mäter egentligen värdet av bostadskonsumtionen och antar i princip att värdet av att bo i bostadsrätt respektive egnahem kan bedömas med utgångspunkt från hyrorna i hyresrätten. I Bostads- och Hyresundersökningarna (BHU) mäter SCB däremot de faktiska boendekostnaderna.

Därtill kommer en viss osäkerhet i själva beräkningarna. Uppgifterna enligt nationalräkenskaperna är preliminära och BHU genomförs endast vartannat år. Bostadsutgifterna 2000 enligt BHU måste därför byggas på framskrivningar, vilket medför en viss osäkerhet. Oavsett metod så har hushållens kostnader för boendet minskat, mätt som andel av den disponibla inkomsten.

Regeringen har målsättningen att boendekostnaderna, som andel av disponibel inkomst, skall fortsätta att minska. För att kunna följa upp detta mål måste statistiken över hushållens utgifter för boendet och dess andel av den disponibla inkomsten förbättras.

Ekologiska hållbarheten i samhället

De delmål för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö som regeringen föreslagit i proposition Svenska miljömål (prop. 2000/01:130) är viktiga för den framtida inriktningen inom utgiftsområ-

de 18. De insatser som pågår med en inriktning på hållbarhet kan därmed förtydligas.

Inom samhällsplaneringsområdet har utvecklingen inom fysisk planering inneburit att miljö- och resurshushållningsaspekter kommit in i ett tidigt skede i planeringsprocessen. Boverket har bl.a. tillsammans med Naturvårdsverket drivit projektet SAMS – Samhällsplanering med miljömål i Sverige – i syfte att utarbeta nya verktyg för att integrera miljömål i tidiga skeden. Habitatarbetet har tydliggjort kopplingar mellan Habitat och Agenda 21 och att grundläggande mål och principer för hållbar utveckling är riktiga.

För att planering och byggande skall kunna ske på ett hållbart sätt är det viktigt att det finns effektiva stödjande verksamheter inom t.ex. lantmäteri och geoteknik.

Inom byggområdet kan fyra styrmedel urskiljas för att stimulera utvecklingen för hållbart byggande. Dessa är normativa, ekonomiska och informativa styrmedel samt insatser för att påverka marknadens aktörer och stimulera dem att ta egna initiativ.

Inom den normativa regelstyrningen har regeringen i proposition Svenska miljömål (prop. 2000/01:130) uppmärksammat behovet av en översyn av byggreglerna i hållbar riktning.

Inom området ekonomisk styrning finns sedan länge statsmedel avsatta för att avhjälpa vissa inomhusmiljöproblem. Det rör radon samt fukt- och mögel. Vidare finns kommunala bidrag för investeringar i ekologiskt hållbara lösningar i form av lokala investeringsprogram.

Informationsinsatser har från Boverkets sida riktats till kommunerna om effektiva och enhetliga rutiner i den kommunala handläggningen av ärenden om bygglov, tillsyn och kontroll. Vidare har Boverket utrett och informerat om legionella i varmvatten, lågfrekvent buller, hissar, taksäkerhet, m.m.

Insatser för att påverka marknadens aktörer uppvisar nya exempel på arbete kring frivilliga överenskommelser i stället för lagstiftning. Det senaste exemplet är den pågående Bygga/Bo-dialogen. Ett tidigare exempel är att Byggsektorns kretsloppsrad bildades för att på frivillig väg lösa sektorns producentansvar.

Andra insatser har främjat en utveckling av mer kvalitetsmedvetna aktörer. I detta ingår vissa offentliga byggherrars uppdrag att skapa ett Byggherreforum för att utveckla kompetens främst hos statliga byggherrar, beställare och förvaltare. Byggsektorn har vidare på initiativ av

regeringen inrättat Rådet för byggkvalitet i maj 2001. Boverket har i juni 2001 redovisat resultatet av deklaration av bostäder, skolor och förskolor.

Det är regeringens bedömning att metoderna och styrmedlen inom planering och byggande måste utvecklas för att bättre kunna leda fram till miljömålet God bebyggd miljö samtidigt som alla andra väsentliga samhällskrav infrias.

4.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har lämnat en invändning i revisionsberättelserna för 2000 avseende myndigheterna inom politikområdet. RRV anser att i balansräkningen upptagen post Utlåning avseende tilläggs lån för ombyggnad av bostadshus m.m. av Boverket inte har styrkts till värde och existens.

Riksdagen har beslutat (prop. 1994/95:219, bet. 1994/95:BoU20, rskr. 1994/95:427) bl.a. att samtliga statliga anslagsfinansierade lån som beviljats under medverkan av Bostadsstyrelsen och länsbostadsnämnderna fick överlåtas till ett särskilt statligt bolag. Venantius AB förvärvade samtliga tilläggs lån som beviljats enligt förordningen (1983:1021) om tilläggs lån för ombyggnad av bostadshus m.m. och som betalats ut före utgången av juni 1995. Antalet tilläggs lån med Venantius AB som långivare uppgår idag till ca 400 stycken. Efter utgången av juni 1995 har Boverket betalat ut ytterligare lån som beviljats enligt ovan nämnda förordning. Boverket är långivare och hanterar låneverksamheten i sin helhet beträffande de aktuella lånen (25 stycken). Långivningen enligt förordningen är helt avslutad. Samtliga lån har betalats ut. Boverket har i skrivelse till Finansdepartementet väckt frågan om den framtida hanteringen av de tilläggs lån som betalats ut fr.o.m. den 1 juli 1995. Boverket föreslår att även dessa lån överlåts till Venantius AB så att långivare och administration blir densamma för alla tilläggs lån. Regeringskansliet bereder frågan.

4.8 Budgetförslag

4.8.1 31:1 Boverket

Tabell 4.2 Anslagsutveckling för Boverket

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2000	Utfall	129 117		6 297
2001	Anslag	134 348	Utgifts-prognos	140 376
2002	Förslag	139 086		
2003	Beräknat	142 532 ¹		
2004	Beräknat	145 178 ²		

¹ Motsvarar 139 086 tkr i 2002 års prisnivå.

² Motsvarar 139 086 tkr i 2002 års prisnivå.

Boverket är central förvaltningsmyndighet för frågor om byggd miljö, hushållning med mark och vatten, den fysiska miljön i övrigt, fysisk planering, byggande och boende. Verket svarar också för den centrala administrationen av statligt bostadsstöd i form av bidrag för finansiering av bostäder.

Utöver Boverkets förvaltningskostnader belastas anslaget med 3,5 miljoner kronor för internationellt arbete inom boende-, samhällsplanerings- och byggområdet.

Regeringens överväganden

Utökning av Boverkets anslag med 1,8 miljoner kronor per år under 2002–2004 avser myndighetens ansvar för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö och övergripande miljömålsfrågor angående fysisk planering och hushållning med mark och vatten samt byggnader.

Anslaget har beräknats enligt följande:

Tabell 4.3 Härledning av nivån 2002-2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	134 348	134 348	134 348
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning	2 229	5 675	8 321
Överföring från anslag 34:2 Miljöövervakning (UO20)	1 800	1 800	0
Justering avtalsförsäkring ¹	709	709	709
Överföring från anslag 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald (Utg.omr.20)	0	0	1 800
Summa förändring	4 738	8 184	10 830
Förslag/beräknat anslag	139 086	142 532	145 178

¹ En närmare beskrivning finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionen 2002 i avsnitt 9:2.

4.8.2 31:2 Räntebidrag m.m.

Tabell 4.4 Anslagsutveckling för Räntebidrag m.m.

Tusental kronor

2000	Utfall	3 931 384	Anslags-sparande	36 600
2001	Anslag	1 952 000	Utgifts-prognos	1 724 000
2002	Förslag	1 460 000		
2003	Beräknat	1 553 000		
2004	Beräknat	1 795 000		

De utgifter som belastar anslaget avser statliga räntebidrag för ny- och ombyggnad av bostäder. Boverket administrerar i dag två typer av periodiska stöd i form av räntebidrag. Dels enligt förordningen (1991:1933) om statligt räntebidrag för ny- och ombyggnad av bostäder, 1992 års system, dels enligt förordningen (1992:986) om statlig bostadsbyggnads-subvention, 1993 års system. Anslaget disponeras även för bidrag till förvaltningsförluster, s.k. § 33-ersättning, till kommuner.

Regeringens förslag för 2002 samt de beräknade utgifterna för 2003 och 2004 baseras på ett antagande om att subventionsräntan i genomsnitt blir 5,43 procent under första halvåret 2002 samt 5,48 procent under det andra halvåret 2002. För 2003 och 2004 antas subventionsräntan i genomsnitt bli 5,5 procent respektive år. Den s.k. bopremien, som uttrycker marknadens bedömning av risken med att placera i bostadsobligationer i förhållande till att placera i statsobligationer, antas i genomsnitt vara 0,5 procent under hela perioden.

Regeringens förslag baseras vidare på en förväntad bostadsproduktion enligt tabell 3.5 nedan.

Tabell 4.5 Antaganden om byggvolym

Antal påbörjade lägenheter¹

År	Nybyggnad	Ombyggnad
2001	21 000	27 000
2002	24 000	28 600
2003	30 200	30 200
2004	32 800	31 800

¹ När det gäller ombyggnader har endast projekt med ett bidragsunderlag på minst 50 000 kronor per lägenhet beaktats.

Känslighetsanalyser visar att om räntan ökar med en procentenhet utöver gällande antaganden så beräknas utgifterna för räntebidrag öka med ca 45 miljoner kronor under innevarande år,

ca 165 miljoner kronor 2002, ca 225 miljoner 2003 och ca 275 miljoner 2004.

Den ungefärliga fördelningen av utgifterna för räntebidrag på upplåtelseformer framgår av tabell 3.6 nedan.

Tabell 4.6 Beräknade utbetalningar av räntebidrag - fördelat på ändamål och upplåtelseform

Miljarder kronor (löpande priser)

Ändamål	2001	2002
Nyproduktion		
Hyresrätt	0,75	0,7
Bostadsrätt	0,35	0,2
Äganderätt	0,03	0,01
Summa	1,1	0,9
Ombyggnad		
Hyresrätt	0,5	0,5
Bostadsrätt	0,1	0,1
Äganderätt	0,001	0,0
Summa	0,6	0,6
TOTALT	1,7	1,5

Antalet ärenden som utbetalas avtar framöver. Huvudsakligen beror detta på att omsättningar antas ske till en låg ränta samtidigt som upptrappningarna höjer den garanterade räntan i 1992 års system och ärendena faller ur systemen. Utgifterna för räntebidrag enligt 1993 års system kommer emellertid att öka i takt med att nya bidragsärenden tillkommer.

Av de totala utgifterna för räntebidrag beräknas ca 20 miljoner kronor per år utbetalas för bidrag till s.k. § 33 ersättning till kommuner.

Regeringens förslag: Räntebidrag enligt 1992 års regler utbetalas för återstående bidragstid i respektive ärende som ett engångsbelopp i januari 2002. Boverket skall vid dessa beräkningar använda den i ärendet gällande subventionsräntan och, när bindningstiden för denna går ut, den första subventionsränta som fastställs av Boverket under 2002.

Skälen för regeringens förslag: Boverket administrerar i dag två typer av periodiska stöd i form av räntebidrag enligt förordningen (1991:1933) om statligt räntebidrag för ny- och ombyggnad av bostäder, 1992 års system samt förordningen (1992:986) om statlig bostadsbyggnadssubvention, 1993 års system.

Under 2001 avvecklades räntebidragsärenden enligt 1991 års regler och äldre bestämmelser i en första etapp av administrativa förenklningar för att minska Boverkets kostnader för administrationen. Regeringen aviserade redan i budgetpropositionen för 2001 om genomförande av nästa etapp, avveckling av räntebidragsärenden enligt 1992 års system. Erfarenheterna från avvecklingen av räntebidragsärenden i januari 2001 har varit mycket goda och den har genomförts med så små effekter som möjligt för bidragsmottagarna. Förslaget i denna etapp medför att Boverkets driftstid för administrationen av 1992 års system förkortas med ca två år. Konsekvenserna för bidragsmottagarna av förslaget innebär att återstående bidrag utbetalas vid ett tillfälle som ett engångsbelopp.

Det bör ankomma på regeringen att närmare utforma de regeländringar som behövs med anledning av det nu redovisade förslaget.

Tabell 4.7 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	1 952 000	1 952 000	1 952 000
Förändring till följd av:			
Räntenivån – den garanterade räntan överskrider subventionsräntan	-70 000	-60 000	-60 000
Avveckling av äldre typer av bidrag	-350 000	-350 000	-350 000
Ökat antal ärenden i SBS systemet	-	76 000	282 000
Förändrad bostadsproduktion	-72 000	-65 000	-29 000
Summa förändring	-492 000	399 000	157 000
Förslag/beräknat anslag	1 460 000	1 553 000	1 795 000

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

4.8.3 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader

Tabell 4.8 Anslagsutveckling för Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2000	Utfall	10 846		5 351 ²
2001	Anslag	13 517	Utgifts-prognos	13 383
2002	Förslag	13 684		
2003	Beräknat	14 018 ¹		
2004	Beräknat	14 287 ¹		

¹ Motsvarar tkr i 2002 års prisnivå.

² Därav har 2 351 tkr dragits in m.a.a. regeringens prövning av anslagssparande.

BKN är en myndighet som utfärdar kreditgarantier för lån till bostadsinvesteringar affärsmässigt inom ramen för de fastlagda bostadspolitiska målen. Anslaget får användas för BKN:s förvaltningskostnader som är hänförliga till verksamhetsgrenen Äldre garantier.

Tabell 4.9 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	13 517	13 517	13 517
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning	234	568	837
Justering avtalsförsäkring ²	-67	-67	-67
Summa förändring	167	501	770
Ny ramnivå	13 684	14 018	14 287

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

² En närmare beskrivning finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionen 2002 i avsnitt 9:2.

4.8.4 31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet

Tabell 4.10 Anslagsutveckling för Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2000	Utfall	336 820		100 000 ¹
2001	Anslag	1 000 000	Utgifts-prognos	1 000 000
2002	Förslag	200 000		
2003	Beräknat	200 000		
2004	Beräknat	200 000		

¹ Beloppet har dragits in vid regeringens prövning av anslagssparande.

Garantiverksamheten är indelad i tre verksamhetsgrenar: Äldre garantier, Nya garantier samt Kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden. Med Äldre garantier avses garantier utfärdade t.o.m. 1996 samt omfördelningsgarantier. Med Nya garantier avses i princip garantier utfärdade fr.o.m. 1997 som inte avser omfördelningsgarantier. Kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden är en ny verksamhetsgren fr.o.m. budgetåret 1999.

Anslaget får användas för att täcka förluster till följd av statliga garantier för ny- och ombyggnad av bostäder inom verksamhetsgrenen Äldre garantier.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Finansieringen av verksamhetsgrenen Nya garantier sker helt utanför statsbudgeten fr.o.m. 1998. Detta resultatområde finansieras genom avgifter som skall täcka både garantiverksamheten och förvaltningskostnaderna. I tabellerna nedan redovisas budget för verksamhetsgrenarna Äldre garantier och Nya garantier

Tabell 4.11 Offentligrättslig verksamhet - Verksamhetsgren Äldre garantier

Tusental kronor

	Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2000			88 406	553 564	-456 158
Prognos 2001			1 070 000	350 000	720 000 ¹
Budget 2002			270 000	647 000	-377 000 ¹

¹ inklusive anslag 31:4, avser avsättning till garantifond

Tabell 4.12 Offentligrättslig verksamhet - Verksamhetsgren Nya garantier

Tusental kronor

	Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2000		0	15 290	207	15 083
Prognos 2001		0	20 000	7 520	12 480
Budget 2002		0	23 000	8 000	15 000

Regeringens förslag för 2002 samt de beräknade utgifterna för 2003 och 2004 baseras på de ränteantaganden som ligger till grund för budgetpropositionen. BKN:s känslighetsanalys visar att nivån på skadefallet i hög grad är beroende av ränteläget.

Tabell 4.13 Härledning av nivån 2002-2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Förändringar till följd av beslut	-800 000	-800 000	-800 000
Summa förändring	-800 000	-800 000	-800 000
Förslag/beräknat anslag	200 000	200 000	200 000

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

Enligt regeringens bedömning bör avsättningen till garantireserven ske med en inledningsvis något större summa än vad som angavs i tidigare riksdagsbeslut (prop. 2000/2001:1 utgiftsområde 18, bet. 2000/2001:BoU1, rskr. 2000/2001:89). De framtida förlusterna för Äldre garantier bedöms, av BKN, med nuvarande ränteläge uppgå till 3 800 miljoner kronor.

4.8.5 31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador

Tabell 4.14 Anslagsutveckling för Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2000	Utfall	36 919		35 731
2001	Anslag	40 000 ¹	Utgifts-prognos	43 000
2002	Förslag	50 000		
2003	Beräknat	40 000		
2004	Beräknat	40 000		

¹ Inklusivt en minskning med 10 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2001.

Fonden för fukt- och mögelskador skall administrera de bidrag som lämnas till egnahem och därigenom bidra till en god bostad för de ägare av egnahem som annars riskerar ohälsa till följd av sådana skador. De utgifter som belastar anslaget avser bidrag till kostnader för att avhjälpa fukt- och mögelskador i egnahem. Bidrag lämnas i mån av tillgång på medel. Bidragsbestämmelserna finns i förordningen (1993:712) om den statliga fonden för fukt- och mögelskador i småhus, m.m. Vidare får anslaget belastas med utgifter för kansli- och utredningskostnader.

Anslaget har beräknats enligt följande:

Tabell 4.15 Härledning av nivån 2002-2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	40 000	40 000	40 000
Förändring till följd av:			
Beslut	10 000	0	0
Summa förändring	10 000	0	0
Förslag/beräknat anslag	50 000	40 000	40 000

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

4.8.6 31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Tabell 4.16 Anslagsutveckling för Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2000	Utfall	5 313		5 336
2001	Anslag	7 000	Utgifts-prognos	12 000
2002	Förslag	20 000		
2003	Beräknat	33 000		
2004	Beräknat	33 000		

De utgifter som belastar anslaget avser bidrag till åtgärder mot radon i bostäder i småhus. Bidrag lämnas om radongashalten i huset överstiger ett gränsvärde som Socialstyrelsen anger som godtagbart ur hälsosynpunkt. Bidraget beviljas av Boverket. Bidragsbestämmelserna finns i förordningen (1988:372) om bidrag till åtgärder mot radon i egnahem. Bidrag lämnas i mån av tillgång på medel.

Regeringens överväganden

Den mest betydelsefulla faktorn för utgifternas utveckling är småhusägarnas intresse av att genom mätning av radongashalten i sina bostäder klarlägga radonsituationen och att vid radonförekomst över gränsvärdet ansöka om bidrag för att vidta åtgärder.

Anslaget har beräknats enligt följande:

Tabell 4.17 Härledning av nivån 2002-2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	7 000	7 000	7 000
Förändring till följd av:			
Beslut	13 000	26 000	26 000
Summa förändring	13 000	26 000	26 000
Förslag/beräknat anslag	20 000	33 000	33 000

4.8.7 31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter

Tabell 4.18 Anslagsutveckling för Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2000		0		1 000
2001	Anslag	274 000	Utgifts-prognos	150 000
2002	Förslag	125 000		
2003	Beräknat	-		
2004	Beräknat	-		

Riksdagen beslutade den 14 juni 2000 att införa ett tillfälligt investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter (prop. 1999/2000:100, bet. 1999/2000:FiU27, rskr. 1999/2000:262).

Investeringsbidraget lämnas för anordnande av nya studentbostäder på eller i anslutning till orter där det finns universitet och högskola. Endast projekt som påbörjas under tiden 13 april 2000 till 31 december 2002 kan beviljas investeringsbidrag.

Per den sista juni 2001 har bidrag beviljats för 7 600 studentbostäder.

Tabell 4.19 Härledning av nivån 2002-2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	274 000	274 000	274 000
Förändring till följd av beslut	-149 000	-274 000	-274 000
Summa förändring	-149 000	-274 000	-274 000
Förslag/beräknat anslag	125 000	0	0

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

Regeringens förslag: Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter får kombineras med investeringsbidrag som främjar ekologisk hållbarhet.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen beslutade den 14 juni 2000 att införa ett tillfälligt investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter (prop. 1999/2000:100, bet. 1999/2000:FiU27, rskr. 1999/2000:262). Ett villkor för bidraget är att annat statligt investeringsbidrag inte lämnas samtidigt.

Riksdagen har beslutat (prop. 1997/98:119, bet. 1997/98:BoU10, rskr. 1997/98:306) om införande av ett investeringsbidrag för merkostnader för investeringar som främjar ekologisk hållbarhet vid ny- och ombyggnad av hyres- och bostadsrättshus i sammanhållna bostadsområden. I proposition (prop. 1999/2000:1, bet. 1999/2000:BoU1, rskr. 1999/2000:71) senare lades införandet till 2001.

Att bygga bostäder för studenter som samtidigt främjar den ekologiska hållbarheten är betydelsefullt. Mot den bakgrunden anser regeringen att villkoren för att bevilja investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter bör ändras så att bidrag samtidigt kan beviljas för merkostnader för investeringar som främjar ekologisk hållbarhet.

Det bör ankomma på regeringen att närmare utforma de regeländringar som behövs med anledning av det redovisade förslaget.

4.8.8 31:8 Statens geotekniska institut

Tabell 4.20 Anslagsutveckling för Statens geotekniska institut

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2000		24 733		-1 125
2001	Anslag	25 899	Utgifts-prognos	24 500
2002	Förslag	26 032		
2003	Beräknat	26 643 ¹		
2004	Beräknat	27 149 ¹		

¹ Motsvarar 26 032 tkr i 2002 års prisnivå.

SGI är en uppdragsmyndighet och har ett sektorsövergripande ansvar för geoteknikfrågor. Detta innebär att SGI skall upprätthålla och utveckla kunskap inom området samt tillhandahålla geoteknisk kunskap och rådgivning till

statliga myndigheter med ansvar för olika områden med koppling till miljö, infrastruktur, fysisk planering och byggande samt till övriga aktörer inom branschen. Institutet har ett särskilt ansvar för ras- och skredfrågor.

Verksamheten bedrivs i fyra verksamhetsgrenar, nämligen:

- Säkerhetsfrågor,
- Forskning och utveckling,
- Kunskapsförmedling,
- Rådgivning.

Den totala omsättningen uppgick 2000 till 64,5 miljoner kronor.

För 2000 redovisar SGI en förbrukning av anslaget med 24,7 miljoner kronor, vilket innebär ett anslagsöverskridande med 1,1 miljoner kronor.

Anslaget finansierar SGI:s verksamhetsområden Säkerhetsfrågor samt delar av Forskning och utveckling samt Kunskapsförmedling.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.21 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2000	39 697	43 426	-3 729
Prognos 2001	34 500	34 700	-700
Budget 2002	40 000	39 400	600

(varav tjänsteexport)

Uppdragsverksamheten indelas i delar av verksamhetsgrenarna Forskning och utveckling, Kunskapsförmedling samt hela verksamhetsgrenen Rådgivning.

Uppdragsverksamhetens andel av den totala budgetomslutningen för 2000 uppgick till drygt 60 procent. Underskottet uppgick till 3,7 miljoner kronor och är 3,3 miljoner kronor mindre än det underskott som budgeterats för 2000. Av institutets delårsrapport för första halvåret 2001 pekar prognosen på ett underskott på 0,7 miljoner kronor. För de kommande åren beräknas uppdragsverksamheten ge ett överskott på ca 0,5 miljoner kronor.

Anslaget har beräknats enligt följande:

Tabell 4.22 Härledning av nivå 2002-2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	25 899	25 899	25 899
Pris- och löneomräkning	440	1 051	1 557
Förändring till följd av: justering avtalsförsäkring ¹	-307	-307	-307
Summa förändring	133	744	1 250
Förslag/beräknat anslag	26 032	26 643	27 149

¹ En närmare beskrivning finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionen 2002 i avsnitt 9:2.

4.8.9 31:9 Lantmäteriverket

Tabell 4.23 Anslagsutveckling för Lantmäteriverket

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2000	405 585	25 007	
2001	Anslag	408 700	416 323
2002	Förslag	419 489	
2003	Beräknat	429 767 ¹	
2004	Beräknat	438 050 ²	

¹ Motsvarar 419 489 tkr i 2002 års prisnivå.

² Motsvarar 419 489 tkr i 2002 års prisnivå.

Lantmäteriet består av Lantmäteriverket och länsvisa lantmäterimyndigheter. Lantmäteriverket är en central förvaltningsmyndighet för lantmäterimyndigheterna.

Verksamheten bedrivs i tre divisioner, nämligen

- Fastighetsbildning,
- Landskaps- och fastighetsdata,
- Uppdragsverksamhet, benämnd Metria.

Uppdragsverksamhet skall hållas organisatoriskt skild från övrig verksamhet. Lantmäterimyndigheten i länet får mot avgift bedriva myndighetsservice som har ett naturligt samband med myndighetsutövningen. Tjänsteexport inom verksamhetsområdet bedrivs av det av staten helägda bolaget Swedesurvey AB, som i stor utsträckning anlitar personal från det statliga lantmäteriet.

Lantmäteriverkets totala omsättning uppgick 2000 till 1 355 miljoner kronor.

Anslaget finansierar det statliga lantmäteriets ansvar för frågor om fastighetsindelning och för grundläggande landskaps- och fastighetsinformation.

För 2000 redovisar Lantmäteriverket en förbrukning av anslaget med ca 406 miljoner kro-

nor, vilket innebär ett utgående överföringsbelopp på 25 miljoner kronor.

Avgiftsbelagd verksamhet bedrivs inom områdena fastighetsbildning, landskaps- och fastighetsinformation samt uppdragsverksamhet (Metria).

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.24 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomstitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2000	251 924	638 510	599 229	39 281
Prognos 2001	243 000	641 000	586 000	55 000
Budget 2002	255 000	680 000	615 000	65 000

Tabell 4.25 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2000	282 409	312 175	-29 766
(varav tjänsteexport)	30 000	34 000	-4 000
Prognos 2001	343 000	336 000	7 000
(varav tjänsteexport)	29 000	31 000	-2 000
Budget 2002	364 000	352 000	12 000
(varav tjänsteexport)	32 000	30 000	2 000

Den avgiftsbelagda verksamhetens andel av den totala budgetomslutningen beräknas för 2000 uppgå till knappt 70 procent. Överskottet i den avgiftsbelagda verksamheten var 34 miljoner kronor under 2000.

Lantmäteriverkets två stora avgiftsfinansierade verksamheter är inte i finansiell balans. Förrättningsverksamheten uppvisar under 2000 ett överskott på ca 28 miljoner kronor. Det balanserade underskottet inkluderande 2000 års kapitalförändring har därmed kunnat minskas till ca 66 miljoner kronor. Uppdragsverksamheten uppvisar för 2000 fortsatta stora ekonomiska problem. Det ekonomiska underskottet för året är ca 30 miljoner kronor. Det balanserade underskottet efter 2000 års kapitalförändring har därmed ökat till ca 104 miljoner kronor.

Av verkets delårsrapport för första halvåret 2001 framgår bl.a. att samtliga avgiftsfinansierade verksamheter, dvs. även numera uppdragsverksamheten, uppvisar ett överskott. De under 2000 vidtagna åtgärderna har därmed fått genomslag. Verket har även i delårsrapporten redovisat en

plan för hanteringen av de stora balanserade under- och överskotten inom avgiftssystemen.

Regeringens överväganden

Vid anslagsberäkningen har anslaget varaktigt minskat med 10 miljoner kronor samtidigt som förra årets tillfälliga minskning av anslaget med 10 miljoner kronor återställs. Anslaget minskas även med ytterligare 0,5 miljoner kronor med anledning av att satsningen på visst standardiseringsarbete upphör.

Anslaget har beräknats enligt följande:

Tabell 4.26 Härledning av nivå 2002-2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	408 700	408 700	408 700
Nya beslut	-500	-500	-500
Pris- och löneomräkning	7 477	17 755	26 038
Förändring till följd av: justering avtalsförsäkring ¹	3 812	3 812	3 812
Summa förändring	10 789	21 067	29 350
Förslag/beräknat anslag	419 489	429 767	438 050

¹ En närmare beskrivning finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionen 2002 i avsnitt 9:2.

4.8.10 31:10 Statens va-nämnd

Tabell 4.27 Anslagsutveckling för Statens va-nämnd

Tusental kronor

År	Utfall	5 737	Anslags-sparande	1 147
2000	Utfall	5 737	Anslags-sparande	1 147
2001	Anslag	5 743	Utgifts-prognos	5 500
2002	Förslag	6 300		
2003	Beräknat	6 454 ¹		
2004	Beräknat	6 578 ²		

¹ Motsvarar 6 300 tkr i 2002 års prisnivå.

² Motsvarar 6 300 tkr i 2002 års prisnivå.

Statens va-nämnd handlägger mål enligt lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar samt enligt lagen (1981:1354) om allmänna värmesystem.

Anslaget har beräknats enligt följande:

Tabell 4.28 Härledning av nivån 2002-2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	5 743	5 743	5 743
Pris- och löneomräkning	641	795	919
Förändring till följd av: justering avtalsförsäkring ¹	-84	-84	-84
Summa förändring	557	711	835
Förslag/beräknat anslag	6 300	6 454	6 578

¹ En närmare beskrivning finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionen 2002 i avsnitt 9:2.

4.8.11 31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet

Tabell 4.29 Anslagsutveckling för Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet

Tusental kronor

2000	Utfall	Anslags-sparande	
2001	Anslag	135 000	Utgifts-prognos 15 000
2002	Förslag	185 000¹	
2003	Beräknat	185 000 ¹	
2004	Beräknat	185 000 ¹	

¹ Anslaget reducerat med 65 tkr på grund av omprioritering.

Riksdagen har beslutat (prop. 1997/98:119, bet. 1997/98:BoU10, rskr. 1997/98:306) om införande av ett investeringsbidrag för merkostnader för investeringar som främjar ekologisk hållbarhet vid ny- och ombyggnad av hyres- och bostadsrättshus i sammanhållna bostadsområden. I proposition (prop. 1999/2000:1, bet. 1999/2000:BoU1, rskr. 1999/2000:71) senarelades ikraftträdandet till 2001.

Regeringen har per den 31 juli 2001 beviljat bidrag om totalt ca 3,2 miljoner kronor avseende 141 lägenheter.

Tabell 4.30 Härledning av nivån 2002-2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	135 000	135 000	135 000
Förändring till följd av beslut	50 000	50 000	50 000
Summa förändring	50 000	50 000	50 000
Förslag/beräknat anslag	185 000	185 000	185 000

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

Regeringen kommer fortsättningsvis årligen att använda 20 miljoner kronor av anslaget för genomförande av pilotprojekt som syftar till att långsiktigt sänka kostnaderna för de boende och samtidigt främjar ekologisk omställning.

Regeringen har inrättat ett Byggekostnadsforum med uppgift att bl.a. förmedla kunskaper till byggherrar och att främja utvecklingsarbete och innovationer. Syftet är att följa upp Byggekostnadsdelegationens slutsatser för att få ned byggkostnaderna till rimliga nivåer utan att standarden i boendet försämras. Lägre byggkostnader bör leda till lägre boendekostnader.

Byggekostnadsforums uppdrag att bidra till att bättre utnyttja forsknings- och teknikframsteg för att skärpa konkurrensen och bidra till ökad effektivitet och mindre kostnader i byggandet och boendet knyter väl an till målsättningen att få ner boendekostnadens andel av disponibel inkomst.

Det är väsentligt att få fram projekt som främjar ekologisk hållbarhet och samtidigt kan uppvisa rimliga boendekostnader för att ytterligare understödja arbetet att öka den ekologiska hållbarheten i samhället. Byggekostnadsforum bör därför få möjlighet att stödja lämpliga pilotprojekt som på nya sätt söker få ner boendekostnaderna vid nybyggnad av hyresbostäder samtidigt som projekten främjar ekologisk hållbarhet.

4.8.12 31:12 Investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder

Tabell 4.31 Anslagsutveckling för investeringsbidrag för nybyggnad av hyresbostäder

Tusental kronor

2000	Utfall	Anslags-sparande	
2001	Anslag	1 000	Utgifts-prognos 0
2002	Förslag	99 000	
2003	Beräknat	600 000	
2004	Beräknat	600 000	

Riksdagen har beslutat att införa ett tillfälligt investeringsbidrag för nybyggnad av bostäder som upplåts med hyresrätt i områden med bostadsbrist (prop. 2000/01:100 utg. omr. 18, bet. 2000/01:FiU27, rskr. 2000/01:279).

Investeringsbidraget lämnas för nybyggnad av bostäder som upplåts med hyresrätt i områden med bostadsbrist. Bostäderna skall vara avsedda för permanent bruk och självständigt boende

som är garanterat genom hyresavtal av normalt slag. Bostäderna får inte vara avsedda för viss kategori av boende. Bostäderna kan inrymmas i såväl småhus som flerbostadshus. Endast projekt som påbörjas under tiden 17 april 2001 till 31 december 2004 kan beviljas investeringsbidrag.

Bidrag lämnas med 15 procent av det bidragsunderlag för bostadsbyggnadssubvention som beräknas enligt 10 § förordningen (1992:986) om statlig bostadsbyggnadssubvention, dock med högst 90 000 kronor per lägenhet. I Göteborgs- och Malmöregionerna får bidragsandelen höjas med upp till 5 procentenheter, dock högst till 120 000 kronor per lägenhet. I Stockholmsregionen får bidragsandelen höjas med upp till 10 procentenheter, dock högst till 150 000 kronor per lägenhet. Länsstyrelsen skall i varje särskilt fall pröva bidragets storlek.

Länsstyrelsen skall samråda med berörda kommuner och hyresgästföreningar om be-

stämmande av områden med brist på bostäder respektive hyresnivå på orten innan beslut fattas. Bidrag lämnas i mån av tillgång på medel. Bidrag lämnas till den eller dem inom en region som erbjuder de förmånligaste villkoren för hyresgästerna, dock med beaktande av tidpunkten för projektets påbörjande.

Tabell 4.32 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	1 000	1 000	1 000
Förändring till följd av beslut	98 000	599 000	599 000
Summa förändring	98 000	599 000	599 000
Förslag/beräknat anslag	99 000	600 000	600 000

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

Tabell 4.33 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	2000 utfall	2001 prognos	2002 beräknat	2003 beräknat	2004 – beräknat
Utestående åtaganden vid årets början		-	1 000	100 000	600 000
Nya åtaganden		1 000	99 000	600 000	600 000
Infriade åtaganden*		-	-	-100 000	-600 000
Utestående åtaganden vid årets slut		1 000	100 000	600 000	600 000
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam¹		1 300 000	1 300 000	1 300 000	1 300 000

*Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

¹ Riksdagen har beslutat att i enlighet med proposition 2000/01:100 bemyndiga regeringen att under år 2001 besluta om stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 1 300 000 kronor under åren 2002–2004.

5 Politikområde Regional samhällsorganisation

5.1 Omfattning

Politikområdet *Regional samhällsorganisation* avser den samordnade länsförvaltningen och försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning. Politikområdet omfattar således anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* och anslaget 32:2 *Regionala självstyrelseorgan*.

Länsstyrelsernas totala omslutning år 2000 var drygt 2,7 miljarder kronor. Härav finansieras ca 66 procent inom ramen för politikområdet genom anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.*. Andra finansieringskällor är sakanslag, bidrag och avgiftsintäkter. För viss försöksverksamhet vid de regionala självstyrelseorganen i Kalmar, Gotlands, Skåne och Västra Götalands län har för år 2000 tillförts 21 miljoner kronor via anslaget 32:2 inom politikområdet.

De verksamheter länsstyrelserna ansvarar för återfinns i huvudsak inom nedanstående sakområden.

1. Regionalpolitik, regional näringspolitik och konkurrens (Regionalpolitik och regional näringspolitik; utgiftsområde 19, Konkurrensfrämjande; utgiftsområde 24)

2. Kommunikationer (utgiftsområde 22)
3. Lantbruk (utgiftsområde 23)
4. Rennäring m.m. (utgiftsområde 23)
5. Fiske (utgiftsområde 23)
6. Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (utgiftsområde 23)
7. Hållbar samhällsplanering och boende (utgiftsområde 18)
8. Kulturmiljö (utgiftsområde 17)
9. Social omvårdnad (utgiftsområde 9)
10. Civilt försvar och räddningstjänst m.m. (utgiftsområde 6)
11. Naturvård och miljöskydd (utgiftsområde 20)
12. Jämställdhet (utgiftsområde 14)
13. Övrig förvaltning (utgiftsområde 18)

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Tusental kronor

	Utfall 2000	Anslag 2001 ¹	Utgiftsprognos 2001	Förslag anslag 2002	Beräknat anslag 2003	Beräknat anslag 2004
32:1 Länsstyrelserna m.m.	1 795 231	1 858 945	1 885 000	1 966 812	2 036 318	2 073 377
32:2 Regionala självstyrelseorgan	21 072	25 138	25 138	25 297	0	0
Totalt för Politikområde Regional samhällsorganisation	1 816 303	1 884 083	1 910 138	1 992 109	2 036 318	2 073 377

¹ Inklusive förslag till tillägsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

5.3 Mål

Regeringen föreslår att följande mål för politikområdet Regional samhällsorganisation skall gälla även för 2002. Länen skall utvecklas på ett sådant sätt att de nationella målen får genomslag samtidigt som hänsyn tas till olika regionala förhållanden och förutsättningar.

5.4 Politikens inriktning

Länsstyrelserna skall verka för att samtliga län utvecklas så att de mål som anges i den nationella politiken fullföljs. Samtidigt skall hänsyn tas till de mål för den regionala utvecklingen som regionala och lokala företrädare har ställt upp. Denna inriktning ligger fast.

För många av de offentliga åtaganden som kommuner eller andra aktörer har ett ansvar för tillser staten genom länsstyrelserna att dessa fullgörs på ett rättssäkert och effektivt sätt, bl.a. genom samordning, tillsyn, uppföljning och utvärdering. Länsstyrelserna har också omfattande allmänna förvaltningsuppgifter.

Staten ansvarar således både för att stimulera och bevaka nationella intressen på regional nivå.

Regeringen avser att i en kommande proposition om regional samverkan och statlig länsförvaltning redovisa sin syn på den samordnade länsförvaltningens roll, uppgifter och organisation.

5.5 Insatser

5.5.1 Insatser inom politikområdet

Jordbruksadministrationen

De regleringar och stödsystem som EU:s jordbrukspolitik föreskriver har successivt förändrats. Detta ställer stora krav på utvecklingen och effektiviseringen av administrationen. I syfte att åstadkomma en mer kostnadseffektiv jordbruksadministration inom ramen för länsstyrelseorganisationens roll och uppgifter, har regeringen uppdragit åt en särskild utredare att lämna förslag till en organisation som innebär att hanteringen av jordbruksstöd koncentreras till färre enheter (Dir. 2000:94).

Utredaren överlämnade den 22 maj 2001 sin rapport Effektivare jordbruksadministration – koncentration och samverkan (Fi 2001/2357). I rapporten har utredaren presenterat två alternativ till en effektivare hantering av jordbruksadministrationen. I det första alternativet lämnas i enlighet med direktiven ett förslag om en koncentration av administrationen av jordbruksstöden till nio länsstyrelser. Det andra alternativet innebär en formaliserad samordning av administrationen. Detta skulle innebära att ett antal samordningsregioner bildas, varvid en länsstyrelse i varje region ges ett särskilt samordningsansvar. Utredaren förordar det alternativ som innebär att samverkan mellan länsstyrelserna utvecklas och formaliseras. Utredaren föreslår också en formaliserad samverkan mellan Statens jordbruksverk och länsstyrelserna.

Förslaget har remissbehandlats. Flertalet remissinstanser förordar samordningsalternativet. Statens jordbruksverk och Riksrevisionsverket förordar emellertid det alternativ som innebär en koncentration av administrationen till färre enheter. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Finansdepartementet (Fi 2001/2357).

Den förändring av den gemensamma jordbrukspolitik som pågår inom EU innebär att det kan komma att ställas nya krav på jordbruksadministrationen i framtiden. Regeringen anser att de åtgärder som nu vidtas inte får försvåra sådana förändringar. Samtidigt är det angeläget att de åtgärder som är möjliga att vidta för att uppnå en effektivare administration av jordbruksstöden genomförs. Som utredaren visat är en koncentration av administrationen till färre enheter förknippad med stora omställningskostnader. Utredaren har också redovisat andra nackdelar med en sådan förändring, såsom svårigheter att uppnå synergieffekter med verksamhet inom näraliggande områden, främst gäller detta vissa av miljöstöden. I alternativet med formaliserad samverkan undanröjs dessa nackdelar, men utredaren visar också på nackdelar med samordningsalternativet, bl.a. begränsningar vad gäller Statens jordbruksverks möjligheter att uppnå en förenklad styrning av verksamheten. Utredaren anser dock att fördelarna i samordningsalternativet överväger nackdelarna. Denna uppfattning delas av flertalet remissinstanser.

Mot denna bakgrund förordar regeringen alternativet som innebär en formaliserad samverkan. Regeringen avser att identifiera ett antal

samordningsregioner, inom vilka en länsstyrelse pekas ut som samordningsansvarig. Till samordningsansvarig länsstyrelse i respektive region avser regeringen att ge ett uppdrag som också innebär krav på redovisning av vilka åtgärder som planerats eller vidtagits i syfte att effektivisera och utveckla verksamheten. Utgångspunkten för uppdraget tas i utredningens förslag. Genom en sådan ordning bör arbetsätt och -former kunna utvecklas, varvid kvalitet och effektivitet höjs. Detta bör också kunna leda till att kostnaderna för administrationen kan minskas. De samordningsansvariga länsstyrelserna skall också ingå i det råd som regeringen avser att inrätta vid Statens jordbruksverk.

Det kvalitetsarbete och de samverkansprojekt som redan pågår mellan Statens jordbruksverk och länsstyrelserna och som syftar till att uppnå rationaliseringar, ökad kostnadseffektivitet och en mer enhetlig regel tillämpning har, som utredaren påvisat, redan haft effekter i verksamheten. Regeringen bedömer att detta arbete bör fortgå och ges hög prioritet.

I syfte att uppnå en mer rationell och kostnadseffektiv administration föreslår utredaren att vissa utvecklingsprojekt inom IT-området skall genomföras. Regeringen bedömer att en utveckling inom IT-området är en viktig förutsättning för en väl fungerande verksamhet. För att möjliggöra detta bör åtgärder vidtas som kräver relativt stora investeringar.

De förslag som utredningen i övrigt behandlar och som främst rör utvecklingen inom IT-området och frågan om centralisering av vissa uppgifter redovisar regeringen i denna proposition under utgiftsområde 23.

5.5.2 Insatser utanför politikområdet

Länsstyrelserna har uppgifter inom 23 av 47 politikområden. Detta innebär att beslut och insatser inom andra politikområden ofta får konsekvenser för länsstyrelsernas verksamhet. Flera utredningar och framlagda propositioner har behandlat roller och ansvarsfördelning mellan olika statliga aktörer eller mellan stat och kommuner. Bland andra kan nämnas Sårbarhets- och säkerhetsutredningen (SOU 2001:41) och regeringens proposition (2000/01:130) om Svenska miljömål - delmål och åtgärdsstrategier.

5.6 Resultatbedömning

Även för 2000 har länsstyrelserna rapporterat om ett ekonomiskt ansträngt läge. Detta har för vissa länsstyrelser och sakområden bl.a. resulterat i en ökad ärendebalans och nedprioritering av tillsynsverksamhet. Samtidigt arbetar länsstyrelserna mycket aktivt med att på olika sätt skapa högre effektivitet och service genom förbättrade rutiner och ökad tillgänglighet av länsstyrelsernas tjänster.

Regeringen bedömer att länsstyrelserna bedrivit sin verksamhet på ett tillfredsställande sätt och i huvudsak med gott resultat, men konstaterar samtidigt att skillnader föreligger mellan länsstyrelserna och/eller mellan de olika sakområdena.

Den närmare redovisningen och bedömningen av länsstyrelsernas och i förekommande fall de regionala självstyrelseorganens resultat inom de olika sakområdena redovisas i budgetpropositionen under respektive utgifts- och politikområde.

5.6.1 Resultat

Liksom föregående år redovisas resultatet för politikområdet Regional samhällsorganisation i några teman. De teman som redovisas kan sägas vara en del av den kärna som Regional samhällsorganisation består av:

- sektorsövergripande arbete och samordning
- tillsyn
- ärendehandläggning

Utöver detta redovisas också utvecklingsinsatser och ekonomiskt resultat för 2000.

Sektorsövergripande arbete och samordning

Det sektorsövergripande arbetet blir av allt större betydelse för att kunna jämka samman olika nationella mål och skilda intressen på regional nivå. För att kunna uppnå en samhällsekonomiskt långsiktig lösning arbetar därför länsstyrelserna aktivt för att öka det sektorsövergripande perspektivet samt att också samordna olika aktörer i länen. Exempel på sådana insatser av stor vikt har varit arbetet med de regionala tillväxtavtalen och miljömålen. Näringsdepartementet har i en studie sammanfattat det första årets arbete med tillväxtavtalen (Ds 2001:15). Studien visar att länsstyrelserna, genom samord-

ningsarbete, har fått ökat förtroende hos huvuddelen av aktörerna, särskilt hos företagsorganisationer och privata företag. Det finns också ett tydligt samband mellan intensiteten i länsstyrelsernas samordningsarbete och de kontakter som sker mellan olika aktörer i länet. Sänker samordnarna ambitionsnivån i arbetet finns en risk att också kontakterna mellan olika aktörer minskar i omfattning. Samordnarna bör därför vara lika viktiga i genomförandefasen som de har varit i planeringsstadiet. I studien konstateras också att kontakterna mellan den regionala och nationella nivån bör öka.

Tillsyn

Tillsynen på den regionala nivån handlar dels om att utöva tillsyn över verksamhet som har delegerats till kommunerna, men också att utöva tillsyn över privata aktörer t.ex. inom näringslivet. Tillsynen blir därmed ett viktigt instrument för att uppnå de nationella målen och se till att statsmakternas beslut följs och upprätthålls.

Liksom föregående år har en majoritet av länsstyrelserna rapporterat om att resursläget har gjort att bl.a. ärendehandläggning har prioriterats framför tillsynsinsatser. Detta gäller framförallt inom miljöområdet, där tillståndsgivning enligt miljöbalken prioriterats, på bekostnad av tillsynen. Samtidigt har flera länsstyrelser arbetat med metoder för och planering av tillsynsinsatser, vilket också underlättar själva genomförandet. Tematillsyn och gemensamma tillsynsinsatser med centrala verk inom vissa områden skapar också bättre underlag för bedömning av tillståndet ur ett nationellt perspektiv. Sådana tillsynsinsatser har gjorts bl.a. inom räddningstjänstområdet och det sociala området. Även annat samarbete med centrala verk förekommer. Så har utbyte av information i olika avseenden skett, t.ex. genom tillgång till databaser.

Ärendehandläggning

Att se till ärendehandläggningen ur några synvinklar kan indikera dels servicenivån, dels rätts-säkerheten i de beslut som fattas.

Under 2000 inkom ca 530 000 ärenden till länsstyrelserna. En stor del av dessa rörde EU-stöd till lantbrukare. Därutöver hanterades ca 160 000 körkortsstillståndsärenden. Ärendebalanserna har ökat med ca 11 000 ärenden eller ca 9 procent. Balansförändringen varierar mellan länsstyrelserna, från en minskning på ca 7 procent till en ökning på drygt 20 procent. Balan-

serna varierar även mellan sakområdena. I relativa tal har störst ökning skett inom sakområdena Hållbar samhällsplanering och boende, Jämställdhet samt Regionalpolitik, regional näringspolitik och konkurrens, medan det inom Rennäring m.m., Civilt försvar och räddningstjänst m.m. samt Övrig förvaltning har skett en märkbar minskning.

Det totala antalet länsstyrelseärenden som har överklagats uppgår till ca 11 000 eller ca 2 procent av antalet avgjorda ärenden. Knappt 8 000 ärenden har under 2000 avgjorts i högre instans. Ca 15 procent av dessa har lett till att besluten har ändrats. Sett utifrån den totala mängden avgjorda ärenden (ca 500 000 ärenden) motsvarar det endast ca 0,2 procent av ärendemängden. I relativa tal har flest ärenden ändrats inom det sociala respektive natur- och miljöskyddsområdet. I absoluta tal är ändringarna flest inom kommunikationsområdet.

Utvecklingsinsatser

Även under 2000 har kontinuerlig verksamhets- och kvalitetsutveckling stått i fokus. Olika utbildningsinsatser i sådana frågor i syfte att åstadkomma ett mer effektivt samspel i budgetprocessen av inblandade aktörer, har genomförts för ca 80 länsstyrelseanställda i ledande ställning. Därtill har ett mycket aktivt arbete med att driva IT-frågor och verksamhetsutveckling genomförts. Länsstyrelserna har i samverkan upprättat en IT-vision för 2003. Denna har i flera delar konkretiserats och är nu i en genomförandefas. Till detta kan knytas de insatser som gjorts i enlighet med regeringens uppdrag om att utveckla kompetensen och användningen av geografiska informationssystem, GIS, hos länsstyrelser och kommuner. Detta arbete bedrivs tillsammans med Kommunförbundet, Lantmäteriverket, Boverket och ett stort antal kommuner. GIS-utbildningar har genomförts, eller kommer att genomföras under hösten 2001, inom de flesta kommuner. Några mer långtgående effekter av utbildningsinsatserna är svåra att peka på ännu. I flertalet kommuner har dock GIS lyfts fram på dagordningen och i många fall har diskussioner inletts om det fortsatta arbetet. Den styrgrupp som verkar inom ramen för GIS-uppdraget har föreslagit flera åtgärder för fortsatt arbete, bl.a. ökat utbyte och spridning av data och ytterligare kompetensuppbyggnad. Regeringen bedömer det som angeläget att användning och utveckling

av GIS stimuleras även fortsättningsvis, om än genom andra former än hittills.

Den samverkansgrupp som bildats för att skapa principer för enhetlig redovisning av verksamhet och ekonomi har fortsatt att verka. Resultatet har blivit en ökad möjlighet till jämförelser mellan länsstyrelserna och därmed också en ökad tillförlitlighet i redovisningen.

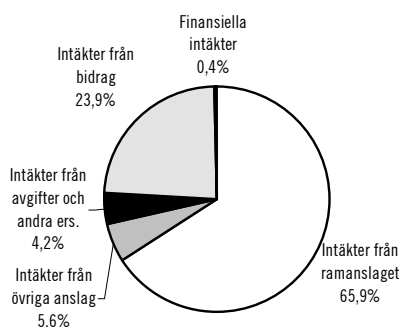
I syfte att lyfta frågan om kompetensförsörjning och kompetensväxling inför framtida omfattande pensionsavgångar, har Finansdepartementet tillsammans med ett antal länsstyrelser bildat De ungas råd. Syftet med detta råd är att diskutera dessa frågor utifrån ett ungt perspektiv. Under den tid som rådet hunnit verka har särskilda grupper med yngre medarbetare bildats vid flera länsstyrelser och en debatt har inletts kring vad som kännetecknar en ”god och attraktiv arbetsplats”.

Arbetet med budgetprocessen har vidareutvecklats. Bland annat har ett särskilt styrinstrument för analys och bedömningar av årsredovisningar tagits fram. Vidare har budgetdialogen och flera budgetdokument vidareutvecklats och förbättrats.

Länsstyrelsernas ekonomiska resultat

De totala kostnaderna för länsstyrelsernas verksamhet 2000 uppgick till drygt 2,7 miljarder kronor. Verksamheten finansierades till 66 procent från anslaget 32:1 Länsstyrelserna m.m.. Anslaget andel av länsstyrelsernas totala finansiering har minskat de senaste åren. Länsstyrelsernas olika finansieringskällor redovisas i diagram 5.1.

Diagram 5.1 Länsstyrelsernas finansiering

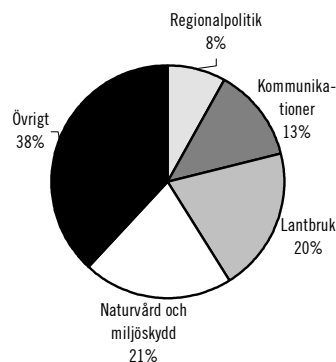

Utgifterna för 2000 ligger på samma nivå som 1999 och är i balans med tilldelat ramanslag vilket innebär att de senaste årens trend med utgifter som överstigit tilldelat anslag har brutits. Den

främsta orsaken till trendbrottet är att utrymmet för att överskrida tilldelat anslag minskat i takt med att anslagsbehållningarna minskat. Länsstyrelsernas samlade anslagssparande uppgick vid utgången av 2000 till 38 miljoner kronor, vilket motsvarar 2 procent av tilldelade medel.

De sakområden som tar störst resurser i anspråk utgörs av Naturvård och miljöskydd (24 procent av de totala kostnaderna), Lantbruk (19 procent), Regionalpolitik, regional näringspolitik och konkurrens (13 procent) samt Kommunikationer (9 procent). Lantbruk är största sakområdet hos tio länsstyrelser, Naturvård och miljöskydd hos åtta, Regionalpolitik, regional näringspolitik och konkurrens hos två samt Kommunikationer hos en länsstyrelse. Bland de uppgifter som särskilt prioriterats inom dessa områden under 2000 kan nämnas arbetet med de regionala tillväxtavtalen och med miljömålen. Administrationen av EU-stöden inom lantbruksområdet liksom arbetet med strukturfondsprogrammen har också haft hög prioritet. Övriga sakområden svarar för mellan 1 och 6 procent av länsstyrelsernas totala verksamhetskostnader. Prioriteringarna på ramanslaget skiljer sig inte nämnvärt från de prioriteringar som redovisats ovan, vilket framgår av diagram 5.2. Förändringarna jämfört med 1999 är marginella.

Diagram 5.2 Ramanslaget fördelat på sakområden

Personal

Personalkostnaderna utgör 65 procent av länsstyrelsernas totala verksamhetskostnader, en ökning med 2 procent jämfört med 1999. Vid utgången av 2000 var sammanlagt ca 4 900 personer anställda vid länsstyrelserna, vilket är 100 fler än 1999. Av dessa finansierades 4 100 över ramanslaget och inom denna grupp var 93 procent tillsvidareanställda. Vid utgången av 2000 var könsfördelningen bland personalen 55 procent kvinnor och 45 procent män. Av länsstyrel-

sernas tillsvidareanställda personal har 45 procent examen från universitet eller högskola. Personal som är 35 år eller yngre utgör ca 13 procent av samtliga tillsvidareanställda. Ca 31 procent är äldre än 55 år, vilket är en ökning med 3 procent från föregående år.

5.6.2 Analys och slutsatser

För att länsstyrelserna skall kunna fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt inom ramen för tilldelade medel krävs en rad åtgärder för att effektivisera verksamheten. Regeringen vill därvid lyfta fram möjligheterna till fortsatt och vidareutvecklad samverkan och gemensamt resursutnyttjande mellan länen. I avsnitt 5.5.1 har regeringen utvecklat behovet av en mer formaliserad samverkan vad gäller jordbruksadministrationen. Regeringen avser att i en proposition återkomma till frågan om samverkan. En vidareutveckling av uppföljnings- och utvärderingsverksamheten kan också bidra till en ökad effektivisering.

5.7 Revisionens iakttagelser

Länsstyrelsen i Kronobergs län har erhållit revisionsberättelse med invändning. Grunden för invändningen är att länsstyrelsens årsredovisning saknar finansieringsanalys.

Av länsstyrelsens svar till regeringen framgår de åtgärder som vidtagits med anledning av revisionen. Åtgärderna avser förbättrad kvalitetskontroll, förändrade rutiner samt en satsning på ökad ekonomiadministrativ kompetens. Regeringen godtar de åtgärder länsstyrelsen redovisar.

5.8 Budgetförslag

5.8.1 32:1 Länsstyrelserna m.m.

Tabell 5.2 Anslagsutveckling för Länsstyrelserna m.m.

Tusental kronor				
2000	Utfall	1 795 231	Anslags-sparande	38 434
2001	Anslag	1 858 945 ¹	Utgifts-prognos	1 885 000
2002	Förslag	1 966 812		
2003	Beräknat	2 036 318 ²		
2004	Beräknat	2 073 377 ³		

¹ Inklusivt en minskning med 5 714 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² Motsvarar 1 988 192 tkr i 2002 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 985 442 tkr i 2002 års prisnivå.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.3 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor				
Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2000	160 000	130	160	-30
Prognos 2001	165 000	125	150	-25
Budget 2002	165 000	125	150	-25

De avgiftsintäkter som redovisas mot inkomsttitel och som länsstyrelserna inte får disponera utgörs bl.a. av ansökningsavgifter enligt avgiftsförordningen såsom miljöskyddsavgifter, lotteriavgifter, avgifter för tillsyn och registrering av stiftelser. De avgifter som får disponeras utgörs av avgifter för tillstånd och tillsyn av pantbanker.

Regeringens överväganden

Regeringen har i propositionen (2000/01:130) Svenska miljömål - delmål och åtgärdsstrategier föreslagit att länsstyrelserna skall tilldelas 20 miljoner kronor per år fr.o.m. 2001 för arbete inom ramen för deras övergripande ansvar för regionalt mål- och uppföljningsarbete. Medlen överförs från utgiftsområde 20, anslagen 34:2 Miljöövervakning m.m. och 34:4 Sanering och återställning av förorenade områden till länsstyrelseanslaget.

Enligt budgetpropositionen (prop. 2000/01:1, utg.omr. 20, bet. 2000/01:MUJ1, rskr. 2000/01:85) får 65 miljoner kronor från sakan-slag inom utgiftsområde 20 användas för administration m.m. av anslagsmedel för miljööver-

vakning, kalkningsverksamhet och sanering och återställning av förorenade områden. Resurserna fördelas nu av Naturvårdsverket. För att underlätta länsstyrelsernas långsiktiga planering av miljöarbetet föreslår regeringen, i enlighet med miljömålspropositionen, att dessa medel överförs till länsstyrelsernas förvaltningsanslag för administration m.m. av anslagsmedel avseende sanering och återställning av förorenade områden, kalkning, miljöövervakning samt vissa andra naturvårdsåtgärder.

För att i svensk lagstiftning genomföra direktiv 1999/31/EG om *deponering av avfall* har regeringen beslutat om förordningen (2001:512) om deponering av avfall. För länsstyrelsernas arbete med hantering av omställningsplaner och prövning av dispens från förbud att deponera utsorterat brännbart avfall överförs 3,75 miljoner kronor från utgiftsområde 20, anslaget 34:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* till länsstyrelseanslaget under åren 2002 och 2003.

Ansvar att vara central valmyndighet flyttades den 1 juli 2001 från Riksskatteverket till Valmyndigheten. Ansvar att ta fram röstlängder och tillhandahålla röstkort åvilar fortfarande skattemyndigheten. Regeringen återkommer till riksdagen med förslag om att vissa uppgifter som fortfarande åvilar skattemyndigheterna skall överföras till bl.a. länsstyrelserna. Under förutsättning av riksdagens godkännande av sistnämnda förslag föreslår regeringen att 600 000 kronor överförs från utgiftsområde 3, anslaget 3:2 *Skattemyndigheterna*, till länsstyrelsernas förvaltningsanslag.

I propositionen (2000/01:57) Sammanhållen rovdjurspolitik föreslår regeringen att berörda länsstyrelser får resurser för sitt arbete med att *förebygga jaktbrott*. För 2002 och 2003 erhåller dessa länsstyrelser medel från sakanslag inom utgiftsområde 23 och från 2004 tillförs länsstyrelsernas förvaltningsanslag 1 miljon kronor från utgiftsområde 20, anslaget 34:3 *Åtgärder för biologisk mångfald*.

Försöksverksamheten i fyra län (Kalmar, Gotlands, Skåne och Västra Götalands län) med ändrad regional ansvarsfördelning mellan stat och kommun pågår enligt tidigare riksdagsbeslut (prop. 1996/97:108, bet. 1996/97:BoU13, rskr. 1996/97:228) till och med utgången av 2002. Från och med 2003 överförs därför anslaget 32:2 *Regionala självstyrelseorgan* inom politikområdet till länsstyrelseanslaget. Regeringen avser att återkomma till denna fråga i en kommande pro-

position om regional samverkan och statlig länsförvaltning.

För 2001 t.o.m. 2003 tillfördes länsstyrelseanslaget 15 miljoner kronor för förstärkt *miljötillsyn*. Resursförstärkningen beräknas ligga fast fr.o.m. 2004.

I budgetpropositionen för 2001 tillfördes länsstyrelseanslaget 25 miljoner kronor per år under perioden 2001-2003 för administration av *skogsinköp*. Medlen föreslås ligga fast fr.o.m. 2004.

Vidare föreslår regeringen att länsstyrelserna får disponera medel för administration m.m. inom utgiftsområdena 6 och 20.

Tabell 5.4 Härledning av nivån 2002-2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001¹	1 858 945	1 858 945	1 858 945
varav effekt av engångsvis justering på tilläggsbudget 2001	5 714	5 714	5 714
Förändring till följd av:			
Beslut			
Anslaget 32:2 upphör	0	25 297	25 297
Resurser för Skogsvårdsstyrelsen åter till UO 23	0	-4 358	-4 358
Pris- och löneomräkning	34 541	83 108	122 917
Överföring andra anslag m.m.²			
Miljömålsarbete	85 000	85 000	85 000
Avfallsdeponier	3 750	3 750	0
Uppgifter vid val	600	600	600
Förebygga jaktbrott	0	0	1 000
Justering avtalsförsäkring	-12 857	-12 857	-12 857
GIS-utbildning	-8 500	-8 500	-8 500
Del av pris- och löneomräkning till 32:2	-159	-159	-159
Till Riksarkivet för vissa länsstyrelserns arkiv	-222	-222	-222
Summa förändring	107 867	177 373	214 432
Förslag/beräknat anslag	1 966 812	2 036 318	2 073 377

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

² Inklusive slutjustering med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionen, avsnitt 9.2.

För riksdagens kännedom redovisas den fördelning som regeringen avser att besluta, om riksdagen godkänner medelsberäkningen för anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.*

Tabell 5.5 Ramanslagets fördelning på ramposter år 2002*Tusental kronor*

Länsstyrelse	
Stockholms län	211 114
Uppsala län	63 971
Södermanlands län	64 164
Östergötlands län	87 167
Jönköpings län	78 846
Kronobergs län	61 879
Kalmar län	65 025
Gotlands län	41 672
Blekinge län	54 866
Skåne län	178 568
Hallands län	64 673
Västra Götalands län	248 750
Värmlands län	80 238
Örebro län	74 425
Västmanlands län	66 847
Dalarnas län	82 302
Gävleborgs län	77 555
Västernorrlands län	87 354
Jämtlands län	75 697
Västerbottens län	90 649
Norrbottnens län	110 387
Utvecklingsinsatser m.m.	663
Summa	1 966 812

5.8.2 32:2 Regionala självstyrelseorgan

Tabell 5.6 Anslagsutveckling för Regionala självstyrelseorgan*Tusental kronor*

2000	Utfall	21 072	Anslags-sparande	0
2001	Anslag	25 138	Utgifts-prognos	25 138
2002	Förslag	25 297		
2003	Beräknat	0		
2004	Beräknat	0		

Anslaget avser medel för förvaltningskostnader hos Regionförbundet i Kalmar län, Gotlands kommun, Skåne läns landsting samt Västra Götalands läns landsting med anledning av den försöksverksamhet som regleras i lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att medel motsvarande 159 000 kronor för att kompensera för pris- och löneförändringar förs från anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* till anslaget 32:2 *Regionala självstyrelseorgan*.

Tabell 5.7 Härledning av nivån 2002-2004*Tusental kronor*

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	25 138	25 138	25 138
Förändring till följd av:			
Beslut	0	-25 297	-25 297
Överföring från andra anslag	159	159	159
Summa förändring	159	-25 138	-25 138
Förslag/beräknat anslag	25 297	0	0

6 Politikområde Ekonomisk familjepolitik under utgiftsområde 12

6.1.1 Beräkning av den bidragsgrundande inkomsten 2002

Regeringens förslag: 80 procent av studiebidraget, enligt den nya studiestödslagen (1999:1395), skall ingå i den bidragsgrundande inkomsten. Lagen skall gälla under perioden den 1 januari till den 31 december 2002.

Skälen för regeringens förslag: Den 1 juli 2001 infördes ett nytt studiestödssystem (1999:1395). Det reformerade studiestödssystemet kan ge konsekvenser för vissa studerandehushåll som uppbär bostadsbidrag, eftersom studiebidraget ingår i den bostadsbidragsgrundande inkomsten.

Storleken på studiestödet är oförändrat och utges med samma belopp som före den 1 juli 2001. Däremot har förhållandet mellan bidragsdel och lånedel förskjutits. Bidraget har ökat och lånedelen har minskat. Det innebär att studerande som har sidoinkomster över den gräns då bostadsbidraget börjar reduceras kan få ett lägre bostadsbidrag.

Med anledning av Bostadsutskottets initiativ (bet. 2000/01:BoU12) har det införts en temporär lag som gäller under perioden den 1 juli till den 31 december 2001. Lagen innebär att endast 80 procent av studiebidraget ingår i den bostadsbidragsgrundande inkomsten. Avsikten med lagen är att ändringarna i studiestödssystemet inte skall leda till minskade bostadsbidrag under innevarande kalenderår. Den temporära lagen är inte en lämplig lösning på lång sikt. I avvaktan på att en långsiktig lösning utvecklas föreslår reger-

ingen en temporär lag. Lagen avser att gälla från den 1 januari till den 31 december 2002.

Den utgiftsökning som följer av förslaget beräknas till ca 31 miljoner kronor 2002.

6.1.2 21:1 Bostadsbidrag

Tabell 6.1 Anslagsutveckling för Bostadsbidrag

Tusental kronor

2000	Utfall	4 372 985	Anslags-sparande	235 000
2001	Anslag	4 260 000 ¹	Utgifts-prognos	4 178 000
2002	Förslag	3 998 000		
2003	Beräknat	3 866 000		
2004	Beräknat	3 772 000		

¹ Inklusivt en minskning med 500 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2001.

Bostadsbidrag lämnas till barnfamiljer samt till ungdomar mellan 18 och 29 år utan barn.

Bostadsbidraget ingår i politikområde Ekonomisk familjepolitik. Utgifterna för bostadsbidraget styrs i huvudsak av utvecklingen av makroekonomiska faktorer som t.ex. arbetslöshets-, sysselsättnings-, inkomst- och bostadskostnadsutvecklingen. Det innebär att det framför allt är den konjunkturella utvecklingen som påverkar om kostnaderna för bostadsbidragen ökar eller minskar. Även demografiska förändringar kan påverka kostnadsbildningen, t.ex. ökade födelsetal och nettoinvandring.

Den positiva samhällsekonomiska utvecklingen har medfört att fler människor fått arbete och att reallönerna har ökat. Resultatet av den ökade sysselsättningen är att fler människor har

möjlighet att försörja sig själva och därmed i mindre utsträckning är i behov av bostadsbidrag.

Under budgetåret 2000 uppgick utgifterna för bostadsbidraget till ca 4 373 miljoner kronor. Detta innebär att utgifterna understeg anvisade medel med ca 327 miljoner kronor. För innevarande budgetår beräknas utgifterna understiga anslaget med 82 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Utgifterna för bostadsbidraget har minskat under senare delen av 1990-talet. Minskningen beror dels på den samhällsekonomiska utvecklingen och dels på det reformerade bostadsbidragssystemet från 1996.

Tabell 6.2 Utvecklingen av utgifterna för bostadsbidrag 1995-2000

	1990	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Bostadsbidrag	3 140	9 200	8 383	6 195	5 749	5 067	4 373

Av landets drygt 1 miljon hushåll med barn fick ca 27 procent bostadsbidrag under maj månad 2000. Under samma period lämnades bidrag till 60 procent av alla ensamstående föräldrar och ca 7 procent av alla samboende föräldrar. De hushåll som idag får bostadsbidrag är övervägande barnfamiljer, och särskilt ensamstående hushåll med barn.

Antalet hushåll med bostadsbidrag har minskat kraftigt sedan 1995. Mest har antalet samboende hushåll med barn minskat. Mellan 1997 och 2000 halverades antalet samboende föräldrar som hade bostadsbidrag, vilket motsvarar en minskning med drygt 50 000 hushåll. För motsvarande period har andelen ensamstående föräldrar med bostadsbidrag minskat med ca 13 procent och andelen ungdomshushåll med 27 procent.

Tabell 6.3 Hushåll med bostadsbidrag under maj månad 1995-2000

Tusental	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Hushåll med hemmavarande barn						
– gifta/samboende	193,3	172,9	105,5	85,5	67,7	53,4
ensamstående	191,9					
– kvinnor	¹	166,3	156,4	153,8	147,6	138,1
– män	¹	21,6	18,4	17,2	15,6	13,9
Hushåll med enbart umgängesbarn	42,5	41,3	29,0	27,0	24,1	21,2
Hushåll utan barn						
– ungdomar	90,4	67,7	56,1	54,5	48,7	41,2
– övriga	58,1	–	–	–	–	–
Totalt	576,2	469,8	365,4	338,0	303,7	267,8

Källa: RVV.

¹ Statistik finns ej.

Skälen till att färre hushåll får bostadsbidrag hör i huvudsak samman med den förbättrade konjunkturen. Förbättringar i konjunkturen har ett större genomslag för samboende föräldrar än för ensamstående föräldrar, eftersom löneökningar från två inkomster slår igenom tydligare än löneökningen från endast en inkomst.

År 2000 utgjorde ensamföräldrarna 60 procent av hushållen och fick 70 procent av det totala bidragsbeloppet. De samboende utgjorde 20 procent av hushållen och erhöll 24 procent av bidragsbeloppet.

Ensamstående har i regel lägre hushållsinkomster än samboende. Det är därför inte förvånande att bostadsbidraget idag i stor utsträckning går till ensamstående föräldrar, eftersom det är vid låga inkomster som bostadsbidraget utbetalas.

Bostadsbidraget ger en margineffekt på 20 procent i de inkomstlägen där de trappas av. Många föräldrar får då margineffekter vid en ökad arbetsinkomst. I de fall de låga inkomsterna beror på deltidsarbete lönar det sig därför dåligt att öka arbetstiden. Det finns då en risk att dessa föräldrar är fast i en situation där de inte kan förbättra den egna ekonomin nämnvärt genom eget arbete.

Av de ensamstående föräldrarna som får bostadsbidrag utgör kvinnorna ca 90 procent. De stora skillnaderna i antal kvinnor och män är en följd av de skillnader i villkor som kvinnor och män lever under. Det finns avsevärt fler ensamstående mammor än pappor och kvinnor har lägre bidragsgrundande inkomster än män.

Riksförsäkringsverket har i en analys av resultatet för inkomstavstämningen 2001 konstaterat att träffsäkerheten i det preliminära bostadsbidraget i princip är oförändrad jämfört med tidigare års avstämningar. Riksförsäkrings-

digare års avstämningar. Riksförsäkringsverket konstaterar också att det endast är ca 25 procent av bidragshushållen som anmält antingen en högre eller lägre inkomst under året. Att hushåll har fått återbetalningskrav efter avstämningen beror i huvudsak på att de haft större inkomster än vad de uppgivit. Återbetalningskravet blir då en direkt följd av de marginaleffekter som bostadsbidraget ger upphov till.

Möjligheten att öka träffsäkerheten i det preliminära bostadsbidraget så att det bättre överensstämmer med det slutliga är beroende av de uppgifter som bidragshushållen lämnar till försäkringskassan vid ansökningstillfället samt i vilken utsträckning hushållen anmäler inkomständringar. För att förbättra bidragstagarnas kunskaper och förståelse för bostadsbidragssystemets regler pågår ett arbete inom RFV med att vidareutveckla informationen till hushållen. Syftet med informationsinsatserna är att öka kunskaperna om reglerna, men också att verka som en påminnelse om vikten av att, t.ex. anmäla inkomständringar.

Regeringen lämnade under våren 2001 ett uppdrag till RFV att se över bestämmelserna om att få sin rätt till eftergift prövad vid återbetalning av bostadsbidrag (Reglerna om eftergift för bostadsbidrag – förslag från RFV, RFV Anser 2001:2). RFV föreslår att det införs en skälighetsbedömning som innebär att en prövning görs om den återbetalningsskyldige borde ha insett att han eller hon var anmälningsskyldig. Huvudregeln skall emellertid även fortsättningsvis vara att bidragstagaren är skyldig att omgående anmäla ändringar som kan påverka storleken på det slutliga bidraget. Regeringen behandlar frågan i propositionen Vissa socialförsäkringsfrågor (prop. 2001/02:9) vilken överlämnas till riksdagen denna dag.

Den 1 juli 2001 infördes ett nytt studiestödssystem (1999:1395). Som en konsekvens av det reformerade studiestödssystemet kan vissa studerande hushåll få ett lägre bostadsbidrag. Detta gäller studenter som har sidoinkomster över den gräns då bidraget börjar reduceras.

Med anledning av Bostadsutskottets initiativ (bet. 2000/01:BoU12), avseende studerande med bostadsbidrag, har det från den 1 juli införts en temporär lag som gäller under perioden den 1

juli till den 31 december 2001. Avsikten med lagändringen är att ändringarna i studiestödssystemet inte skall leda till minskade bostadsbidrag under innevarande kalenderår.

Regeringen föreslår att den temporära lagen skall gälla under perioden den 1 januari till den 31 december 2002. Regeringen har beräknat kostnaderna till ca 31 miljoner kronor för 2002.

Familjeutredningen har den 28 februari 2001 lämnat sitt slutbetänkande Ur fattigdomsfällan. (SOU 2001:24) Utredningen har haft till uppgift att se över de ekonomiska familjestödets träffsäkerhet och marginaleffekter.

Familjeutredningen har uppmärksammat konsekvenserna av det nya studiemedelssystemet för vissa studerande med bostadsbidrag. Regeringen avser att pröva denna fråga inom ramen för beredningen av Familjeutredningen.

Familjeutredningen konstaterar i sitt betänkande att bostadsbidraget bör läggas om mot ett mer generellt stöd som ett led i att minska marginaleffekterna och förebygga fattigdomsfällor. Vidare anser familjeutredningen att inkomstprövningen inom bostadsbidraget bör minska och de konsumtionsstyrande inslagen i möjligaste mån undvikas. Regeringen avser att inom ramen för beredningen av familjeutredningen göra ytterligare analyser av bostadsbidragets roll och framtida utformning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 3 998 000 000 kronor anvisas för anslaget 21:1 *Bostadsbidrag* för 2002. För åren 2003 och 2004 beräknas, anslaget till 3 866 000 000 kronor respektive 3 772 000 000 kronor.

Tabell 6.4 Härledning av nivån 2002–2004

<i>Tusental kronor</i>			
	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	4 260 000	4 260 000	4 260 000
Förändring till följd av:			
Beslut ²	31 000		
Makroändring/Volym	–293 000	–394 000	–488 000
Överföring till/från andra anslag m.m.			
Summa förändring	–262 000	–394 000	–488 000
Förslag/beräknat anslag	3 998 000	3 866 000	3 772 000

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition.

² Avser regeländring som enbart gäller 2002.

7 Politikområde Miljöpolitik under utgiftsområde 20

7.1.1 34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet

Tabell 7.1 Anslagsutveckling för Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2000	Utfall	606 845	2000	Anslags-sparande	1 804 138
2001	Anslag	1 360 500 ¹	2001	Utgifts-prognos	1 640 000
2002	Förslag	789 500			
2003	Beräknat	361 153			
2004	Beräknat	0			

¹ Inklusivt en minskning med 4000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2001.

Anslaget används för stöd till kommuner enligt förordningen (1998:23) om statligt bidrag till lokala investeringsprogram som ökar den ekologiska omställningen i samhället. Av anslaget får högst 25 miljoner kronor användas för administration, uppföljning och utvärdering av investeringsprogrammen och till informationsinsatser om de lokala investerings-

programmen och till arbetet för en hållbar utveckling. Av dessa medel får högst 2 miljoner kronor användas till att sprida information om hållbara lösningar inom bygg- och bostadssektorn och högst 1 miljon kronor till att stödja utvecklingen inom området ekologisk industridesign.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2002 i fråga om ramanslaget 34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet, besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 350 miljoner kronor under 2003-2005.

Tabell 7.2 Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	2000 utfall	2001 prognos	2002 beräknat	2003 beräknat	2004 – beräknat
Utestående åtaganden vid årets början ¹	2 249 000	3 175 000	2 260 000	1 350 000	640 000
Nya åtaganden	1 487 000	695 000	350 000	0	0
Infriade åtaganden*	561 000	1 610 000	1 260 000	710 000	640 000
Utestående åtaganden vid årets slut ¹	3 175 000	2 260 000	1 350 000	640 000	0
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	2 600 000	1 900 000	350 000	0	0

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

¹ Inklusivt åtaganden som täcks av anslagssparande.

Regeringens överväganden

Utvärdering och informationsinsatser

Regeringen beslutar kontinuerligt om nya ansökningar om bidrag från kommunerna. Till och med första halvåret 2001 hade 136 kommuner och ett kommunalförbund fått statsbidrag till 166 lokala investeringsprogram. Hitills är sju program genomförda och slutrapporterade. Under 2002 kommer ytterligare ca 50 kommuner att slutrapportera sina lokala investeringsprogram.

Ett av syftena med investeringsprogrammen är att få fram och sprida kunskaper och erfarenheter av hur man får till stånd en ekologisk omställning och att pröva nya arbetsmetoder och tekniker.

Under 2001 genomförs en förstudie för ett stort samlat utvärderingsprojekt. Den skall utgöra underlag för en såväl bred som djup utvärdering av de lokala investeringsprogrammen. Utvärderingen påbörjas 2002 och beräknas pågå åtminstone t.o.m. 2004.

Lokala investeringsprogram ersätts av klimatprogram

Regeringen bedömer att klimatfrågans växande betydelse ger skäl till att fokusera de statliga bidragen till åtgärder som minskar utsläppen av växthusgaser. Stödet till lokala investeringsprogram avvecklas därmed. Från och med 2004 beräknas inga nya medel till anslaget 34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet. Inga nya ansökningar tas emot efter 2001. Utbetalningar till beviljade projekt kommer dock att ske åtminstone till 2005, sannolikt längre, eftersom de investeringsprogram som får bidrag under 2002 genomförs under en treårsperiod och den slutliga bidragsutbetalningen sker efter det att programmet slutförts.

Anslaget minskas med sammanlagt 335 miljoner kronor 2002 och 467 miljoner kronor 2003 för att finansiera ökningarna inom andra utgiftsområden, bl.a. för att bilda nya anslag för klimatpolitik, till domstolsväsendet och till SMHI.

Delar av anslaget överförs till ett nytt anslag inom utgiftsområde 20, anslag 34:15 Stöd till klimatinvesteringsprogram, som inrättas 2002. Det nya anslaget avser stöd till investeringsprogram som minskar utsläppen av växthusgaser.

husgaser. Regeringen har i 2001 års ekonomiska proposition beräknat 400 miljoner kronor till klimatinvesteringar 2004. Regeringen föreslår nu att 200 respektive 300 miljoner kronor överförs 2002 respektive 2003 från stödet till lokala investeringsprogram till det nya klimatstödet.

Ytterligare ett nytt anslag inom miljöpolitiken avsett för information om klimatfrågor finansieras med sammanlagt 90 miljoner kronor från anslaget till lokala investeringsprogram. Se vidare utgiftsområde 20, anslag 34:15 Klimatinvesteringsprogram och anslag 34:14 Klimatinformation.

Från 2003 års anslag överförs dessutom 7 miljoner kronor för att finansiera verksamheten 2004 vid Statens institut för ekologisk hållbarhet.

Hanteringen av de lokala investeringsprogrammen förs över till myndighet

Regeringen beslutar nu om bidrag till lokala investeringsprogram. Regeringskansliets arbetsuppgifter när det gäller de lokala investeringsprogrammen omfattar såväl granskning av ansökningar och slutrapporter som uppföljning, utvärdering och informationsinsatser. Regeringen finner att arbetsuppgifternas karaktär och långsiktighet gör att det är lämpligare att de sköts av en myndighet. Denna uppfattning har också framförts av Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket i samband med utvärderingar av stödet.

Anslaget har beräknats enligt följande:

Tabell 7.3 Härledning av nivån 2002-2004

Tusental kronor	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	1 360 500	1 360 500	1 360 500
Förändring till följd av:			
Beslut	- 236 000	- 532 500	- 1 360 500
Överföring till andra utgiftsområden	-335 000	-466 847	
Summa förändring	- 571 000	- 999 347	0
Förslag/beräknat anslag	789 500	361 153	0

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

7.1.2 34:2 Statens institut för ekologisk hållbarhet

Tabell 7.4 Anslagsutveckling för Statens institut för ekologisk hållbarhet

Tusental kronor

År	Utfall	5 738 ¹	Anslags-sparande	997
2000	Utfall	5 738 ¹	Anslags-sparande	997
2001	Anslag	5 277 ²	Utgifts-prognos	5 169
2002	Förslag	6 048		
2003	Beräknat	7 072 ³		
2004	Beräknat	7 205 ⁴		

¹Anslaget Kunskapscentrum för ekologisk hållbarhet

²Anslaget Centrum för kunskap om ekologisk hållbarhet.

³Motsvarar 6 901 tkr i 2002 års prisnivå

⁴Motsvarar 6 901 tkr i 2002 års prisnivå

Anslaget disponeras för att finansiera verksamheten vid Statens institut för ekologisk hållbarhet. Myndighetens huvuduppgift är att i anknytning till de lokala investeringsprogrammen förmedla kunskaper och erfarenheter mellan kommuner, statliga myndigheter, näringsliv, forskare och andra aktörer.

Regeringens överväganden

De lokala investeringsprogrammen innebär långsiktiga insatser för en hållbar utveckling.

Vunna erfarenheter och kunskaper behöver förmedlas till relevanta aktörer i samhället, så att de kan ta del av metoder och tillvägagångssätt för en ekologisk omställning. Därför behöver myndighetens verksamhet beredas möjlighet att fortsätta även efter det att regeringen slutat bevilja bidrag till nya investeringsprogram inom

ramen för lokala investeringsprogram. För att försäkra verksamhetens fortsatta informationsarbete om de lokala investeringsprogrammen bör ca 7 miljoner kronor föras över från anslaget 34:1 *Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet 2003* till anslaget 34:2 *Statens institut för ekologisk hållbarhet 2004*. Regeringen kommer att överväga den fortsatta verksamheten för institutet efter det att arbetet med de lokala investeringsprogrammen har upphört, för ett ställningstagande senast i budgetpropositionen för 2003.

Anslaget har beräknats enligt följande:

Tabell 7.5 Härledning av nivån 2002-2004

Tusental kronor	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	5 277	5 277	5 277
Förändring till följd av beslut	713	1 566	-5 277
Överföring från anslag 34:15 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet			6 843
Slutjustering avtalsförsäkringar	-54	-54	-54
Pris- och Löneomräkning	112	283	416
Summa förändring	771	1 795	1 928
Förslag/beräknat anslag	6 048	7 072	7 205

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.